

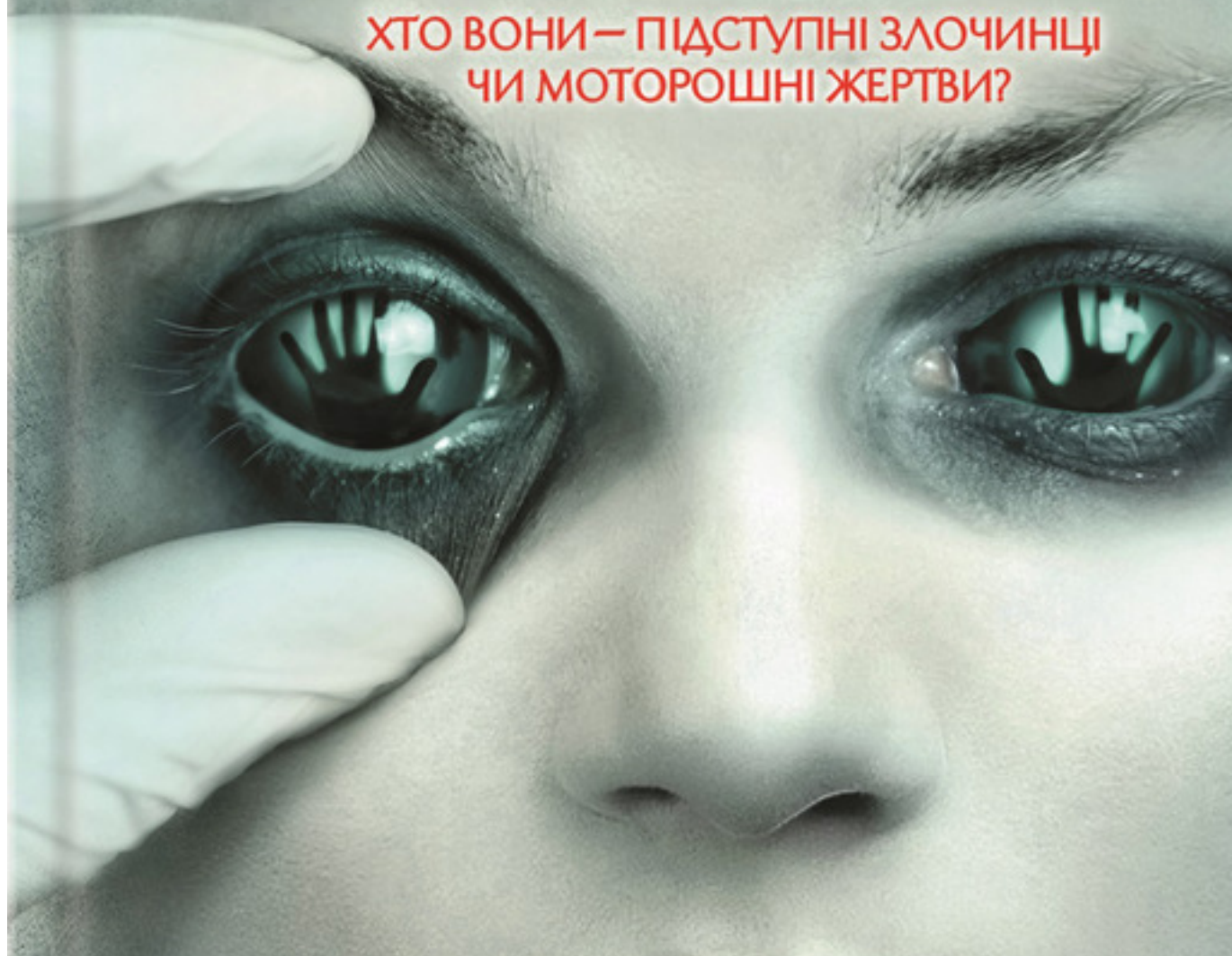
Володарка
Гран-прі

Коронація
слова

Вікторія
Гранецька

ТІЛО

ХТО ВОНИ – ПІДСТУПНІ ЗЛОЧИНЦІ
ЧИ МОТОРОШНІ ЖЕРТВИ?

Вікторія Гранецька

Тіло™

предоставлено правообладателями

http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=6606154

Вікторія Гранецька «Тіло™». Літературно-художнє видання: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»; Харків; 2013

ISBN 978-966-14-5782-8, 978-966-14-5778-1, 978-966-14-5213-7

Анотація

Україна. Карпати. 2033 рік. 3 католицького притулку-сиротинцю вивезено в невідомому напрямку п'ятеро дітей. Згодом вони виринуть у Сполучених Штатах зовсім іншими особами, яких уже ніхто не назве чужинцями... Хто й навіщо викрадатиме людей у недалекому майбутньому? Ким вони стануть у своєму новому житті?

Содержание

Передмова	4
Пролог	5
1	5
2	6
3	9
Розділ I	10
1	10
2	11
3	15
4	19
5	21
6	23
7	25
8	27
9	30
10	31
11	32
Розділ II	33
1	33
2	35
3	37
4	39
5	41
6	43
7	46
8	48
9	50
Розділ III	53
1	53
Кінець ознакомительного фрагмента.	54

Вікторія Гранецька

Тіло™

Передмова Театр тіней

Спочатку тобі цікаво. Потім раптом стає млясо, але ти рухаєшся далі, бо було ж цікаво!.. Згодом стає бридко, моторошно, відразливо, та відірватися вже несила.

Такі американські гірки не всім до снаги. Коли за мотивами цього роману зроблять комп'ютерну гру, на ній, скоріше за все, стоятиме вікове обмеження 12+. Цей трилер із елементами горору та відтінком романтики а-ля «Сімейка Адамсів» майже не має шансів залишитися тільки книжкою... Та навіть у паперовому варіанті вигадана Вікторією Гранецькою історія подарує довгоочікувані відчуття твоїм нервам, якщо вони скупили за лоскотами.

Інтелект авторки за активної допомоги невичерпної фантазії «сконструював» такий димний коктейль, споживання якого загрожує ступором або «зависанням» на кілька діб. Ти ризикуєш згадати все, навіть те, чого не знав: Платона і Вольтера, Бальзака, Дікенса і Кінга... Та не так усе фатально, бо Гранецька – це таки Гранецька, тож добра тобі порада: умикай уяву від самого початку і тримай її онлайн аж до фіналу.

Та найбільший сюрприз чекає на душу. Навряд чи неосяжна безцінна людська душа колись кимось була настільки чітко і вичерпно окреслена й оцінена, зважена і зневажена, як у цьому романі Вікторією Гранецькою. І душа читача хоч-не-хоч, а увійде в резонанс із заданою темою, далі буде... Що буде далі, передбачити так само непросто, як і відгадати, що зрештою стало з головним героєм, – годі й намагатися.

«Хіба може бути добро без зла? Вони завше крокують разом, тримаючись за руки, і часом одне стискає занадто сильно руку іншому», – промовляючи це, героїня (alter ego автора) не лише заспокоює свого візаві – вона дає відповідь на споконвічне питання. Можливо, ще ніколи прозора мудрість не обставлялася такими барвистими декораціями, як смарагдова «тойота» й жовта «ламборджіні», білий рояль і білі халати... Та панує в романі чорне, втім, як і в житті, – до часу...

Навколо роману зламають чимало списів. Його лятимуть більше за будь-яку книжку, дотепер випущену видавництвом «Клуб сімейного дозвілля». Знаючи це, приємно усвідомлювати, що ти в усіх тих дискусіях матимеш власну думку, а отже, піднімешся на голову вище.

Та хай би скільки голів не було нижче чи вище, головне – зберегти свою. І не тільки голову, а й душу. Вікторія Гранецька робить нам усім небезпечне щеплення. Спочатку це цікаво, потім млясо, згодом моторошно. А як інакше в цьому чорно-білому театрі тіней, що зветься життям?

Ольга Хвостова

Коли я вбиваю, то виповзаю зі своєї людськості, ніби з-під нестерпного тягара.

Я існую в дивовижному всесвіті без відзнак та ярликів, де навала самотності більше не загрожує мені...

Із зізнань одного серійного вбивці

Пролог

Осінь, 2033 рік Україна, Карпати, Католицький притулок для дітей-сиріт

1

Небо знову заволокло брудним сірим ганчір'ям вологого хмаровиння – і чоловік, що сидів за кермом старого білого фургона з румунськими номерами, нетерпляче вилаявся ламаюною англійською – здається, все в цій клятій гірській місцині було проти нього. Розмитий шлях вислизав з-під коліс і крученою зміною вився догори. А десь там, серед скелястих урвищ та поріділих лісів, мав зачаїтися кам'яний, дивом уцілілий притулок-сиротинець, що до нього слід було конче дістатися, перш ніж Карпати сповине темрява й закрутить драглиста снігова дощовиця.

Чоловік був тут не вперше і мав би добре пам'ятати дорогу, та щоразу, як він наближався до цієї зачаєної гірської криївки, завше збивався на манівці, наче невидимий мольфар напускав туману в очі. Але він знав, що раніш чи пізніш чари спадуть, і кожному подорожньому покажеться його шлях. Та й за всю мандрівку довелося застрелити лише трійко повстанців, що поодинці заступали йому дорогу, сподіваючись відібрати старий фургон. Він був обізнаний: тутешні розбишаки ніколи не тримаються купи, живуть і помирають відлюдками, нерідко чубляться між собою, інакше давно б вибороли те, за що вже добрий десяток років змагалися...

Проте в думках широко дав собі обіцянку: як вибереться звідси живим-здоровим, то більш ніколи не повернеться до цієї країни.

2

Стара настоятелька знервовано міряла кроками простору келію, що слугувала їй робочим кабінетом-приймальною, і час від часу позирала то на годинник, то в очі Божої Матері, які дивилися на неї з порепаної, зсивілої від часу ікони на стіні. Скільки себе пам'ятала, завше озиралася на ті очі, а вони щоразу були інакшими – ясними, засмученими, караючими.

Сьогодні очі дивилися з докором. Настоятелька важко опустилася на стілець. Не її провина, коли ж мусить мати справу з такими, як той, що блукає десь серед плаїв у пошуках дороги до сиротинцю. Може, якби зараз зірвалася хвища й заступила йому дорогу...

Постукавши, до кабінету влетіла молода черниця.

– Матінко Магдалино, він приїхав!..

А за вікном не впало жодної краплі дощу. Настоятелька із зусиллям підвелася з-за масивного письмового столу.

– Не тіштеся так, сестро Стефаніє. Збирайте дітей у великій залі.

За хвилину вона вийшла у двір, замітаючи лами довжелезного чорного вбрання вищерблену негодами кам'яну бруківку, з-поміж якої де-не-де прозирали жовтаві покручені гнізда висхлого до зими споришу. З фургона вибрався подорожній. Він виявився кремезним чолов'ягою під два метри на зріст, мав довге, зарано посивіле волосся, абияк зібране на потилиці в жмут. І був у чорній сутані священника. Проте його не слід було називати святим отцем.

Матінка Магдалина зупинилася навпроти чужинця.

– Ви все привезли?

Він розчахнув перед старою черницею задні двері забризканого багном фургона, аби вона на власні очі побачила дерев'яні забиті цвяхами ящики з нетутешнім маркуванням.

– Як домовлялися, – озвався доброю українською. – Будете рахувати?

– Ну що ви! – холодно різонула вона. – Маємо довіряти одне одному. Ходімо всередину. Не бажаєте чогось випити? Чи, може, лишитися на вечерю?

Подорожнього мучила спрага, він давно марив гарячими стравами, та пам'ятав, що мусить відмовитися.

Нічого там не пий і не їж.

– Ні! Давайте вже дивитись дітей.

Настоятелька стримано кивнула. Повела його за собою в дім. Коли вони увійшли до великої прохолодної зали у східній частині притулку, вздовж стіни було вишикувано зо два десятки хлопчиків і дівчаток від восьми до шістнадцяти років. Старші й молодші подорожнього не цікавили, і матінка Магдалина про це знала.

Умиті та зачесані діти стояли на диво сумирно, жоден не зронив ані слова, не звів погляду, навіть не спробував засміятися. Мабуть, вони не дуже прагнули дорослішати, бо всім дорослим належало бути статечними та насупленими й чинно підмітати підлогу довгим убранням вицвілого чорного кольору – так, наче решта кольорів похворіла і вимерла. Як п'ятирічна Марійка минулого тижня. Або ж дворічний Василько декілька днів тому...

Подорожній неквапом рушив уздовж вервечки мовчазних насторожених дітей, приглядаючись до всіх і кожного.

– Як тебе звати?

– Ярина.

– Як тебе звати?

– Орест.

– Як тебе звати?

- Софія.
- Як тебе звати?
- Мирослав.
- Як тебе звати?
- Іванка.

Біля дев'ятирічної Іванки чомусь зупинився на довше, присів поруч, зазирнув у величезні волошкові очиська, торкнувся рукою неслухняних чорнявих кучерів. Він ще ніколи не бачив таких пронизливо-синіх очей, хоч згодом вони, либонь, переінакшаться – стануть оманливо-зеленкуватими чи сіро-крижаними з прикметним сталевим полиском...

- Хочеш поїхати зі мною, Іванко? Я відвезу тебе до твоїх батьків.
- Мої батьки померли.

Її батьки були інакшими. І вони померли.

– Ну, що ти? Вони просто переїхали в інші краї. І дуже за тобою сумують. Тож я повернувся, щоб забрати тебе до них.

– Не смійте її забирати! – худий войовничий хлопчисько поряд із Іванкою раптом вирвався наперед і щосили турнув дорослого чоловіка. Від несподіванки той похитнувся, навіть заледве не впав. А звівшись на повен зріст, наштотхнувся на дорослий погляд тринадцятирічної дитини, сповнений розплавленої до краю, жагучої ненависті-рішучості.

– Юрію, повернися на місце! – крижаним тоном наказала настоятелька.

Малий не ворухнувся.

Подорожньому стало цікаво. Невже тут ще zostалися такі?

– Може, ти теж поїхав би зі мною? – присів навпочіпки й біля нього.

У лівій руці чорноокого хлопчиська, схожого на вовчєня, зблиснуло щось схоже на лезо ножа – і наступної миті подорожній відчув різкий спалах болю в напрямку від брови до вилиці. Відскочив убік, наче сполоханий звір. Схопився рукою за щоку. А коли відняв долоню від перекошеного, враз посірілого обличчя, на ній багрянїла кров.

Їхні діти надто швидко стають дорослими. І зараз усі вони на тебе накинуться.

– Сестро Стефаніє, не стійте ж! – стара настоятелька.

Подорожній роздратовано витер скривавлені пальці об сутану. Краєм ока підмітив: білявий хлопчина, що назвався Орестом, ледь помітно всміхнувся, коли молода дебела черниця силою виволікала малого бунтівника із зали. Блідим личком дівчинки на ім'я Ярина майнуло щось схоже на полохливі ревності. І лиш Іванка стояла незворушно, притискаючи до себе полотняну ляльку-мотанку. Подорожнього лякали такі ляльки – вони не мали обличчя. Зовсім інша справа – заклично усміхнені Барбі, котрими гралася його донька. Спогад про доньку боляче кольнув йому десь із лівого боку грудей, тож він знову повернувся до сиріт. За лічені хвилини вказав на п'ятьох із тих, чії імена питав, і звелів черницям збирати їх у дорогу.

Юрія він не обрав. Усе ще горїла відмітина на щоці.

Та, коли дорослі вже виводили дітей із сиротинцю й садовили до фургона на ті місця, де раніше стояли ящики з чудернацьким заморським маркуванням, хлопець знеацька видерся з рук молодї черниці і кинувся навздогін.

– Іванка!..

Лялька-мотанка впала на бруківку. Подорожній інстинктивно намацав револьвер, схований під сутаною. Одна мить – і він стрілятиме, не вагаючись.

– Дайте їм попроситись, благаю, – знову втрутилася настоятелька.

Він неохоче випустив зі своєї грубезної порепаної долоні тендітну руку дівчинки з волошковими очима, і вона повільно рушила назустріч хлопцеві. Подорожній знічев'я хотів було спитати, чи ж вони часом не брат і сестра, але не спитав. Натомість звів очі на кам'яних янголів, що прикрашали фронтони колись величної католицької споруди. Пошерблені часом, подзьобані кулями та випрані негодами, вони мовчки спостерігали за безчестям людей.

Настоятелька відвернулася. Зараз її непокоїло тільки одне – якими очима цього вечора дивитиметься на неї Божа Матір.

– Розшукай мене, – ледь чутно мовила Іванка, коли між ними лишився єдиний крок. Юрко підняв із заплінуженої бруківки згублену ляльку-мотанку і простягнув їй.

Наче прокинувшись од затамованого сну, шмат неба раптом розпорола крива блискавка, деś із примарно посивілих вершин їй відгукнувся гомін грому, і довкола зашелестіли холодні шорсткі струмені некликаного дощу.

– Не бажаєте перечекати негоду? – радше для годиться спитала подорожнього стара настоятелька, коли дітей було сховано до фургона, а він запізно хряснув дверцятами й усівся за кермо.

Не приставай на жодну з їхніх пропозицій, якщо про це не йшлося в попередній домовленості.

– Воно й варто було б... Але ні, я поспішаю! – й піднявши брудне бокове скло, подорожній нетерпляче завів двигун і натиснув на газ.

3

Юрко довго стояв просто неба й дивився, як білий фургон неквапливо розчиняється в суцільній стіні дощу. Потім зірвався з місця й щодуху помчав геть. Зупинився вже посеред стайні. Обтрусився, як пес. Принюхався. Потягло смоляним деревом, старим пересушеним сіном і досі – кіньми, хоч усіх вони поїли ще минулого літа. Зненацька брамою щось грюкнуло, озвалися голоси. Малий здригнувся й вивіркою пірнув за стійло свого колишнього улюбленця Чаклуна. Однак боятися не було чого – то робітники під наглядом матінки Магдалини вносили до стайні ящики, привезені подорожнім. Лишені навзамін Іванки. Поскладавши їх уздовж стіни, почали розпаковувати. Як і слід було сподіватися, знайшли там дитячий одяг, медикаменти, сухі військові пайки. Однак найбільше ящиків було з вогнепальною зброєю.

Тринадцятирічний Юрко відсахнувся, і від побаченого його знудило просто на кінську упряж, що купую запилуженого непотребу бовваніла на тлі дощаної стіни. Як отямився, над ним височіла видовжена й суха, наче жердина, постать настоятельки.

– Однаково знайду й поверну Іванку! – пообіцяв уперто. – А потім перестріну і вб'ю чужинця... Я його позначив.

Матінка Магдалина незвично боязко озирнулась і сказала йому те, чого ніхто, крім Божої Матері, від неї ніколи не чув:

– Прости мені.

Юрко не відповів. Просто вужем відповз подалі в темний закуток і принишк.

Настоятелька повернулася до свого кабінету і знову втупилася в застигли очі Божої Матері. Із мертвого дерева – крапля за краплею – брунатно стікала живиця. Ікона мироточила. Стара черниця залякла, нездатна вирішити, що їй із цим непроханим дивом чинити – затаєно змовчати чи гучно бити на сполох...

Зрештою впала навznak і почала гарячково молитися. На все воля Божа. А раптом її дітям пощастить, і старий, забризканий багнюкою фургон не дістанеться місця призначення, а просто зірветься в гірське провалля?

Розділ I

Доктор Паскуда

Літо, 2053 рік США, Портленд, штат Орегон

1

Невиспане місто, по живому здираючи з себе кудлаті залишки сну, ковтало поспіхом зварену каву, смажило яєчню й робило тости, приймало душ, чистило зуби, вдягалось, взувалося, шукало довбані ключі від «фольксвагена» й урешті, знервоване тими пошуками, розлиною кавою, несмачною яєчнею, підгорілими тостами, запізнюючись, мчало на роботу.

Дорогою встигало полаятися по телефону із дружиною за те, що не погодувало kota та й сміття знову не винесло; продемонструвати середній палець сусідам по нещастю, котрі так само не тямалися з люті, прикуті до кермівок своїх машин у цьому пеклі-заторі, і теж кричали на когось по телефону; відхопити зауваження від патрульного з наступним складанням протоколу і, звісно ж, укотре набрехати щось шефові стосовно причин свого (вже шостого за цей місяць) запізнення на роботу.

Шефові, ясно, будуть до сраки всі жалюгідні спроби виправдань-вибачень із наступним «цього більше ніколи не повториться, сер!..», і місто отримає шосте за цей місяць адміністративне попередження.

І так день за днем. Місто стомилося. Воно благало пощади.

А впіймавши знеацька своє відображення у дзеркалі заднього огляду, враз остовпіло. Неголений чоловік зі скуйовдженим волоссям та перекошеною краваткою був цілковитим йому незнайомцем. Замість міста в маленькому люстерку облаштувався хтось інший. Те саме було сьогодні вранці й у великому, спітнілому від гарячої пари, дзеркалі ванної. І вчора, у торговельному центрі, де місто зупинилося перед блискуче-дзеркальною вітриною ювелірної крамнички, аби купити щось для дружини з нагоди річниці шлюбу...

Чиєї дружини? Якого шлюбу?

Розвернувши свою автівку на сто вісімдесят градусів, місто брутально виїхало на зустрічну і на шаленій швидкості вперіщилося в бетонну стіну.

Того дня в різних районах Портленда сталося ще п'ять подібних випадків. Але майже ніхто не загинув. Тому що бригади «швидкої», котрі за лічені хвилини опинилися на місцях інцидентів, доставили самогубців не в звичайний шпиталь, а до спеціалізованої клініки, що належала новітній медичній корпорації під децю ексцентричною назвою «ТІЛО™».

Не встигли забрати лише того, на «фольксвагені».

2

– Ентоні Келлер, тридцять сім років, – продзижчав у телефонній слухавці бездоганно поставлений, стерильно-мелодійний голос молодшої асистентки. – Шість місяців тому перебував на останній стадії раку крові. Численні пересадки кісткового мозку не дали нічого. Згодом потрапив на лікування до однієї з закритих клінік корпорації «ТІЛО™». Звісно, цілковите одужання. Щоправда, за два тижні почав виявляти ознаки глибокої депресії, замкнувся в собі, став дратівливим, розгубленим. І найголовніший симптом – кілька днів тому Келлер перестав упізнавати себе у дзеркалі...

Кремезна, наче витесана з каменю, постать головного лікаря, що завмерла на тлі широкого панорамного вікна з найкоштовнішим красвидом квітучого передмістя Портленда, навіть не здригнулася:

– Наш пацієнт, – здавалося, глибокий хрипкувато-застуджений голос, що ламаною англійською озвався у відповідь жіночому, існував окремо від постаті. – То якого біса наш пацієнт потрапив до муніципального шпиталю? – в голосі проступив метал. – Подзвоніть і скажіть, хай повернуть тіло. Це власність клініки.

– Буде зроблено! – скрикнула асистентка.

Головний лікар роздратовано жбурнув слухавку на місце. Зупинив погляд на чорному телефонному апараті з минулих часів. На відміну від решти владних та приватних структур, що послугоувалися просунутими відеофонами, повсякчас потерпаючи від хакерських атак, корпорація «ТІЛО™» використовувала для внутрішнього зв'язку старомодні телефонні комунікації. Їхнє конфіденційне й безперебійне функціонування забезпечувала власна відокремлена АТС, про місцезнаходження якої не знали навіть її безпосередні працівники (на роботу й назад їх возили із зав'язаними очима).

Схопивши телефонний апарат, лікар пожбурих його добре натренованою лівою рукою в куленепробивне скло панорамного вікна кабінету. Важко перевів подих.

Він був шульгою. А якось почув (вже й не пригадати, від кого), що ліворукі зазвичай стають людьми виняткової долі і таланту. Або ж особами, неймовірно витонченими у всіляких паскудствах. Стосовно себе він давно схилився до другого варіанту. Стиснув кулаки. Зблиснув недобрими, як у вовкулаки, вугільно-чорними очима. На вигляд лікареві було років сорок, та, якби хто взявся старанно відраховувати літа від дати народження, вказаної в його новенькому американському паспорті, заледве набралось б тридцять три. Недобра вдача додавала років. Зраджувала сивина в чорному, аж до смоляного, довгому волоссі, зібраному на потилиці в жмут... Тож ніхто й нізачо не назвав би його красенем, принаймні не в пишноповноцінному значенні цього слова. Бо краса покликана вабити, а не відштовхувати. Краса – це гармонія. А гармонії в грубих, покреслених слідами від шрамів, завжди насуплених рисах його обличчя анітрохи не відчувалося. Оточення, мабуть, бачило в ньому неоковирний витвір якогось божевільного Франкенштейна нового часу, котрому катастрофічно бракувало почуття міри у творчості, коли він ліпив до купи цього чоловіка за своєю подобою.

Але ж, на диво, витвір зажив собі власним життям, і в житті тому, схоже, вистачало всього потроху. Колеги й пацієнти переважно його сахалися, оминали десятими дорогами, а дехто навіть божився, що на власні очі бачив, як вночі він перекидається на вовка, вис на місяць й вистрибує у вікно. Немовлята в його присутності заходилися від плачу. Жінки, що траплялися йому до ліжка, не прагнули від нього шлюбних зобов'язань, не уявляли його батьком своїх дітей і не завжди вірили, що він лікар за фахом. Таку зовнішність міг би мати серійний убивця-різник, та аж ніяк не лікар, котрому належало рятувати й утішати людей.

Утішати він не вмів, рятувати мусив.

Він ненавидів свою роботу. Вона ж, видається, з нього просто насміхалася, часом змушуючи до вчинків, за які згодом він ненавидів уже себе. І ледве чи можна було щось змінити... У такі дні він почувався генеральним директором пекла.

А рай був зовсім поряд. Просто за широким панорамним вікном із куленепробивного скла. У земному, навіть дещо банальному значенні. Рай усіма зусиллями створювала для пацієнтів медична корпорація «ТІЛО™», відкриваючи свої клініки у величних, вправно відреставрованих маєтках позаминулого століття, що гніздилися в мальовничих передмістях, котрі аж до непристойності контрастували із залюдненими, знервованими, задимленими мегаполісами.

Портлендська клініка вважалася однією з найкращих. Облаштувавшись на місці колишнього Lake Oswego – найпрестижнішого району західно-океанського узбережжя, вона вільно простяглася його прилеглими територіями, відгородилася од надміру метушливого й заклопотаного довколишнього світу високим кованим парканом. І все тут було, наче в казці: велетенський сад із екзотичними квітами й столітніми незайманими деревами, в котрих потопав старезний маєток; мереживне плетиво доріжок, що кровоносними судинами розбігалися в усіх напрямках і часом заводили в нікуди; затишні альтанки, де можна було усамітнюватися до смерті; романтичні фонтани, бризки від яких грайливо розліталися віддалік, заледве здіймався вітер; повіті зеленню гойданки, мармурові столики просто неба, непримітний догідливий персонал. Автівок, що могли б ненароком спаплюжити цей дивовижний пейзаж, у дворі не тримали. Вони були сховані в кількоповерховій підземній парковці, де раніше працював морг і катівня. Утім, у «катівню» небагато хто вірив. Довкола маєтку затишно вляглася тераса, чимось схожа на ледачу неповоротку змію, що безтурботно вигрівалася на сонечку.

Усередині теж панувала старанно налаштована казка: ліве крило, де містились апартаменти для пацієнтів та їхнього супроводу, було встелене білосніжними килимами з м'яким довгим ворсом (нога в ньому грузла по кісточки), завішене справдешніми полотнами прадавніх живописців (підробка вважалася б особистим приниженням корпорації «ТІЛО™») й оздоблене розкішними, майстерно відреставрованими меблями доби напівзабутого Ренесансу (один лише стілець коштував цілих статків). У передпокої стояв величний білий рояль.

Проте навряд чи тимчасові мешканці-пацієнти райського маєтку сприймали це як належне і тішилися з життя. Тішитися вважалося мало не святотатством. Тут належало смиренно чекати. Не нудьгувати знічев'я, а помирати від нудьги. Доживати. Перероджуватися. Воскресати. Бо для пацієнтів клініки це місце було чимось на кшталт чистилища, тимчасового перевалочного пункту, після котрого й мало розпочатися щось справжнє, важливе й довгоочікуване.

У правому крилі був розташований медичний блок, обладнаний згідно з останнім словом техніки кардіографами, ламінарними шафами, магнітно-резонансними томографами, ударно-хвильовими апаратами, бактеріологічними, біохімічними, гематологічними аналізаторами, ультразвуковими кістковими денситометрами, донорсько-діалізними кріслами, велоергометрами та тредмілами. Втрапити туди можна було лише за електронною перепусткою. Саме там і гніздилося пекло. Дехто в ньому залишався назавжди. А потім усі щосили вдавали, що зовсім не знали тих, кого вивозили звідти на катафалку, накритому білим простирадлом. Натомість інші жили, й вони чесно сподівалися прожити своє друге, куплене в клініці життя краще, сміливіше, достойніше, аніж то їм вдалося з попереднім.

Лікар узявся розглядати своїх пацієнтів. Першим упав в око старий як світ, висхлий дідок із заплющеними очима в оточенні трьох люблячих онуків. Дідуган помирав од прогресуючого атеросклерозу, нащадки не відходили від нього ні на крок. В альтанці неподалік сховалося молоде подружжя, однак із вікна їх не роздивитися, видно лишень, що один силует

примітний світлим, ледь кучерявим волоссям, інший – навпаки, смоляно-чорнявим, наче в арабського шейха. Вони звернулися до клініки, бо не можуть мати дітей.

А центральною алеєю неквапом походжала найкolorитніша пацієнтка клініки – в'януча голлівудська кінозірка Ванесса Маріані, бундючна й вередлива, схожа на зачерствілий коржик у яскравій глянцевої обгортці. Колись вона була першою красунею «Фабрики мрій», однак роки невблаганно взяли своє, висушивши її казкову вроду, наче листок для гербарію. Звісно, стара акторка прагнула повернути молодість. У цьому бажанні її скрізь супроводжував, аж надто віддано зазираючи в очі, фактурний молодик із зовнішністю Аполлона і дещо нетутешнім ім'ям. Чи то коханець, чи охоронець. Насправді то був її чоловік.

Проте найбільше уваги притягував інший пацієнт закритої клініки – спотворений страхітливими опіками сімнадцятирічний юнак на ймення Лукас. Притягував – і водночас викликав непереборне бажання ніяково відвести погляд. Хлопець не мав обличчя. Натомість перед спантеленим оточенням поставало щось на кшталт зморщеного перепеченого яблука, в котрому вже не вгадувалося жодних людських рис, лише зяючі отвори. Як згодом з'ясувалося, заможної й турботливої родини у Лукаса теж не було. Право на дороге лікування в клініці «ТІЛО™» він виграв у популярному реаліті-шоу «Ти – найпотворніший», що ось уже п'ятий сезон поспіль приваблювало нещасних калік із усіх куточків країни, аби на втіху телеглядачам ефектно розіграти серед них сертифікат на нове життя.

Однак нагальною справою цього дня були химерні самогубці, що привселюдно спробували вкоротити собі віку. За дверима на лікаря чекала заплакана дружина Келлера, чи то пак уже його вдова. Нічого. Такі-сякі слова співчуття, щось про швидкоплинність земного життя, долину смертної тіні... Потому – обережний натяк на можливі побічні наслідки новітніх методик лікування раку та стандартне запитання щодо номера медичної страховки чоловіка. І якщо з цим усе гаразд, Ентоні Келлер повернеться до родини вже наприкінці тижня – живим, неушкодженим і щасливим. Хай тільки клятий муніципальний шпиталь поверне їм тіло.

Далі – справа техніки.

Проте шаленство не миналося. Відторгнення. Душа вивергає тіло. Він знав, що раніше чи пізніше кожне окремо взяте уособлення міста з таким діагнозом привезуть до нього, доктора Паскуди, як він сам подумки себе називав. Руки міста тремтітимуть, ліва повіка сіпатиметься, воно ледь не навколішки благатиме припинити все це раз і назавжди. І наразі не матиме значення, хто перед ним конатиме: чоловік чи жінка, старе чи юне, заможне чи вбоге, бо очі в таких завше однакові – нажахані, зашорені безнадією, стомлені.

Як очі програміста-аналітика, що кілька годин тому зумисне спрямував свій «фольксваген» у бетонний зад торговельного центру.

«Чиєї дружини? Якого шлюбу?..»

Чи очі тележурналістки, котра вирішила застрелитися після ланчу просто перед камерою чергового оператора замість того, щоб узвичаєно робити сюжет.

«Сьогодні переконаний республіканець Джек Донован зустрінеться на теледебатах із демократом Робертом Ван Хеллом. Нагадаємо, обидва балотуються на пост губернатора штату. А за якого сучого сина голосуватимете ви?»

Або ж очі торакального хірурга, що приходив до нього вчора, а сьогодні перерізував собі горлянку скальпелем № 10 прями́сінько над розпанаханою грудною кліткою пацієнта в операційній.

«Я вже давно не рятую чужі життя, я навчений їх забирати».

Люди з однаковими очима. Стомлені, дратівливі, розгублені. Дзеркала, що показують їм чужі обличчя. Смерть. Їхні останні думки лізуть із усіх шпарин, пхаються одна поперед одну. А доктор Паскуда чомусь бачитиме тільки очі. Часом слухатиме думки. Та найчастіше гнатиме їх усіх до бісової мами.

Зрештою він презентує кожному із прийшлих його нове ідеальне життя. Особливо старатиметься для хірурга з перетятою сонною артерією – такі люди вкрай необхідні новому соціуму. І крихітне відображення велетенського міста отримає нагоду жити вічно.

Проте не всі будуть задоволені й щасливі.

3

У двері його кабінету нерішуче постукали.

– Увійдіть! – доктор Паскуда виструнчився, внутрішньо згрупувався, спробував надати своєму обличчю якомога доброзичливішого виразу. Вийшло не дуже переконливо.

Рипнули двері. Навпроти його столу непевно зупинилася худенька білява жінка із запалими, аж прозорими від сліз очима. Знову він бачить самі лише очі.

– Я Маргарет Келлер, дружина Ентоні.

– Сідайте, місіс Келлер, – він рвучко підвівся, жестом запропонував неспішливій гості широкий шкіряний диван побіля вікна. – Щиро співчуюю з приводу вашого... вашої втрати.

Вона не зрушила з місця.

– Але я... не за співчуттям прийшла. Коли я зможу побачити свого чоловіка?

Доктор Паскуда подумки вилаявся. Це було єдине, що в нього добре виходило англійською. Бо він так і не спромігся до пуття вивчити чужу мову. Гвалтував і ламав її, вона затято робила з ним те саме. А для таких розмов, як оця, словникового запасу зазвичай бракувало. Хоч, певно, справа була не в словниковому запасі...

– Маргарет, наразі він мертвий. І ми не знаємо, як швидко зможемо... виправити це становище.

– Гаразд, то коли я зможу з ним поговорити?

– Він мертвий, Маргарет.

– Але в мене... в нас... в нас усе гаразд зі страховкою! – вона незчулась, як зійшла на крик. – Ми маємо заощадження! Ми продамо дім!.. Чого ще вам бракує для того, аби врешті почати працювати?!

– Ви молода й приваблива жінка, – раптом випалив зізнання доктор Паскуда. – Дім залиште собі. Певен, ви цього заслуговуєте.

Маргарет подивилася на нього, як на божевільного.

– Але він не потрібен мені без Ентоні! Ми разом про нього мріяли, разом його будували, він створений для двох! Невже ви не здатні цього зрозуміти? Звісно, Ентоні не щодня був таким, у якого я закохалася... Та й мені часом бракувало терпіння, того ранку ми знову посварилися, але все не може на цьому скінчитися! Тільки не так!..

Доктор Паскуда, не відриваючись, дивився на неї. Вона просила його оживити мертвого. І в середині XXI століття це було можливим.

Він спробував пригадати, коли це почалося. Однак роки не бажали виструнчено шикуватися у спогади, плутали сліди, ховалися, лякливо визирали з-за плечей одне одного, мовчали.

Третє тисячоліття все ще нашої ери натужно прогнулося під вагою хворобливо розповнілого науково-технічного прогресу. Щоправда, новий час став примітним лише резонансними досягненнями у медицині, в інших сферах життя майже все чомусь залишилось, як було. Пересічні громадяни так само їздили на автівках надійних перевірених марок (хіба що їх стало забагато – міста просто захлиналися од потоків машин), мешкали в старих добрих багатоповерхівках (переїзд до чепурного замиського будиночка досі лишався американською мрією не для всіх), рятуючись комп'ютерними іграми та сексом по телефону.

На диво, майбутнє обійшлося без нових, не досліджених наукою епідемій, без техногенно-екологічних катастроф і навіть без «кіборгів», «бетменів» та «чужих», дарма що нові частини саг про тих та інших так само переможно крокували кінотеатрами. Злітали та сідали літаки на центральних летовищах світу (здебільшого перевірени часом та інженерами-проектувальниками пасажирські «Боїнги-746»), відпливали з пристаней вантажні кораблі (на

свій страх і ризик перед сомалійськими піратами), п'ятизіркові готелі й елітні ресторани гостинно відчиняли двері перед жаданими відвідувачами, в казино програвались і вигравалися страхітливі грошиська... Одначе щось невловимо було не так.

Людство вкотре погналося за привидом вічної молодості. І одного дня земну кулю облетіла сенсаційна новина – якийсь науковець у Швеції хірургічним шляхом зумів відокремити душу від тіла. Щоправда, тіло без душі можна було тримати не більше п'яти годин. Далі починалися незворотні зміни в мозку та поступовий природний розклад тканин. А от душа поза тілом, як з'ясувалося, могла існувати вічно, за умови її зберігання у вакуумно-герметичному контейнері з боросилікатного скла з надвисокою гідролітичною стійкістю. Без контейнера вона вивітрювалась, як ефір. Таке вивільнення звалось «утилізацією».

Важила людська душа, за підрахунками вчених, від одинадцяти до сорока трьох грамів. Не коштувала ж нічого. Але найсуттєвішим виявилось те, що зухвалий швед-науковець міг так само повернути вилучену душу в тіло назад. Більше того, тепер будь-яку душу можна було «заселити» до будь-якого тіла. На вибір. Процедура отримала назву «трансплантація свідомості». Довгий час її тримали в таємниці, використовуючи лише для урядових програм і секретних військових операцій. Ну й сильні світу цього, звісно, час від часу користалися таким привілеєм...

Проте настав день – і мода вийшла на вулицю. Це відкриття змінило хід історії. Шведський першовідкривач-науковець на той час кудись безслідно зник (помер чи «переїхав» до іншого тіла або ж до іншої країни – ймовірно, острівної), але його справа жила. По всьому світу почали відкриватися так звані *центри з питань трансплантації свідомості*, що належали могутній медичній корпорації під назвою «ТІЛО™», де за відповідну платню можна було «переселитися» в здорове й молоде тіло замість старечого і немічного. Усі ресурси негайно було кинуте туди. Нікого вже не цікавила пересадка органів чи пластична хірургія, адже за ті самі кошти можна було купити одразу нове тіло. Припинилося фінансування ефемерних проєктів, пов'язаних із клонуванням (штучні організми виявилися нежиттєздатними), зник попит на операції зі зміни статі та омолодження, втратила актуальність проблема невиліковних хвороб – усе це легко вирішувалося за допомогою інновацій із переселення душ.

Люди замовляли собі нові тіла з донорських фондів, що формувалися при центрах із питань трансплантації свідомості, як правило, з довічно ув'язнених та засуджених до найвищої міри покарання. Це, своєю чергою, посприяло кардинальному перегляду законодавчих актів – тепер «вишку» можна було отримати за приховування податків, сексуальні домагання, розпивання алкоголю в громадських місцях, а то й просто за бійку в барі. Злочинність серед населення різко скоротилася – насправді ніхто не хотів помирати, знаючи, що в його тілі комфортно житиме хтось інший.

Не раз доктор Паскуда ставав свідком оказій, коли людей хапали просто на вулицях і пакували до фірмових фургонів корпорації «ТІЛО™». В останньому випадку то був міцний кремезний молодик, котрого двоє дужих санітарів виволокли з будинку, наче пір'їну, й узялися пакувати до свого фургона. Він упирався руками й ногами, кричав, просив про допомогу. Але більшість перехожих вдала, що нічого не відбувається. Закохані пари не урвали своїх поцілунків. Туристи продовжили фотографувати фонтани. Завсідники довколишніх кав'ярень, що висиджувалися на літніх майданчиках за безалкогольним мохіто, не припинили цієї хвилини своїх безтурботних розмов, а офіціанти так само вправно міняли попільнички, виписували рахунки й мріяли про чайові. Кожен чомусь був переконаний: це те, що трапляється з іншими, з ним такого ніколи не буде.

Доктор Паскуда, що проходив неподалік, і собі вдав, що нічого не бачить, просто якимось ніяково відвів погляд і пришвидшив крок. Бранець у цю мить дивом видерся з рук санітарів і побіг вулицею. На шляху збив офіціанта-гаїтянина з повною тацею наїдків, розігнав голубів,

котрими милувалося молоде подружжя із Франції, неоковирно втрапив у кадр обуреному німецькому туристові...

Але й кварталу не пробіг – на перехресті раптом спіткнувся, впав на коліна, схопився за серце і заляк. Санітари без зайвого поспіху наблизилися до нього, взяли попід руки й потягли тепер уже безвільне тіло утікача до розчахнутих задніх дверей фургона.

Ще один. Таких, як той чоловічуга, що надумав дременути від співробітників корпорації «ТІЛО™», називали «дарувальниками». А з теленовин дедалі частіше лунали тривожні репортажі про шахрайства й афери, пов'язані з крадіжками, чи то пак «даруванням» тіл. Приміром, вчора людина йшла у стриптиз-клуб, напивалася, знайомилася там із неймовірно ефектною білявкою/білявчиком, а на ранок прокидалася в неї/нього вдома окраденою. Брили не гроші, коштовності чи кредитні картки. Обманним шляхом змушували підписувати договір дарування тіла – в людини на руках був контракт, де вона відписувала своє тіло комусь іншому. І нічого не можна було змінити – з юридичної точки зору все було зроблено бездоганно. У поліції лише безпорадно розводили руками: ви самі це підписали. Якщо ж людина намагалася зникнути, на її пошуки так само піднімали поліцію, бо крадієм тепер був той, хто у призначений час відмовлявся надавати подароване тіло. Та його все одно знаходили. І забирали те, що вже йому не належало. Назавжди.

Проте траплялися й донори-добровольці: нерідко батьки жертвували собою заради дітей, а одного разу навіть сталося навпаки – молода жінка віддала власне тіло помираючій матері. Реалізувати цей відчайдушний задум їм вдалося завдяки вчасно легалізованій у всіх країнах світу евтаназії. Смерть стала справою добровільною. На зміну нерентабельним лікарням прийшли центри з питань трансплантації свідомості та евтаназії.

«Достойно, вишукано та велично» – з аристократичною стриманістю сповіщали елітні медичні центри, що мали багаторічно-бездоганну репутацію. «Швидко, якісно та гуманно» – лікарняні заклади економ-класу. «Широкий вибір способів померти» – самовпевнено проголошували таблички коло входу ледь не до кожного шпиталю. Та насправді в арсеналі медиків був лише старомодний «техаський коктейль»,¹ що гарантував блискавичну зупинку серця без суттєвих ушкоджень для решти організму, адже щойно упокоєні тіла негайно вирушали на трансплантацію.

Щоправда, тільки для повнолітніх. Неповнолітні – з дозволу батьків.

Право на смерть.

Звісно, ніхто не збирався вмирати просто так, тут і зараз, але всіх неабияк тішила можливість зробити це, щойно заманеться, – легко, безболісно і законно. Бо всі були гордими власниками права на смерть, а громадянські права – то вам не абищо. Підлітки з гонором носили футболки кислотних кольорів, та, замість принтів із зображеннями рок-зірок чи фрівольних написів на кшталт «У мене ніколи не падає», їх тепер прикрашали портрети Джека Кеворкяна² – людини, що колись дала початок новому стилю життя – з правом на смерть. За кілька мазків-ліній, що поєдналися у відтепер знайоме всім обличчя, як колись принт-зображення Ернесто Че Гевари (тільки кому зараз потрібний той Че Гевара?..), якийсь худож-

¹ Техаський коктейль – смертельна ін'єкція, що використовується для страти в США з 1977 року. До складу цього препарату, розробленого лікарем Стенлі Дойчем, входять три основні хімічні компоненти: пентотал натрію (sodium pentothal) – занурює в глибокий сон; павулон (pancuronium bromide) – паралізує мускульну систему; хлорид калію (potassium chloride) зупиняє роботу серцевого м'яза. – Тут і далі примітки автора.

² Джек Кеворкян, на прізвище «Доктор Смерть» (1928–2011) – американський лікар, затятий прихильник евтаназії. У 1989 році створив так звану «машину для самогубств», котру назвав «мерситрон» (від фр. mercu – милосердя), призначену для безнадійно хворих пацієнтів, які бажали добровільно піти з життя. Дія винаходу ґрунтувалася на автоматичному поданні в кров людини смертельної дози токсичних препаратів, що гарантувало швидку й безболісну смерть. За допомогою «мерситрону» Кеворкян убив понад 130 пацієнтів.

ник-графіст навіть отримав грант на розробку цього малюнка, і зараз заслужено відпочивав на Мальдівах.

Преса була в екстазі. Представники влади сором'язливо промовчали. Хоч ледве чи вони мали чого стидатися – всі аспекти подібних дій були ретельно узгоджені із законодавством. До держави долучилася й церква, урочисто проголосивши: кожен, хто добровільно віддасть своє тіло на трансплантацію, по смерті втрапить до раю. Така собі індульгенція, котра перекреслює всі гріхи – минулі, теперішні й ще не скоєні у майбутньому, в ім'я пожертви власним тілом заради ближнього.

Коли в церковників поцікавилися під час якогось ток-шоу в «прайм-тайм», що ж очікує на тих, хто отримує чужі тіла внаслідок трансплантацій, замість того, щоби радісно віддавати, святі отці на мить замислились, а потім сказали, що пересаджені теж опиняться у раю... тільки згодом.

Уїдлива телеведуча одразу перейнялася долею злочинців, засуджених до вищої міри покарання. Адже їхні тіла вирушають на трансплантації примусово.

– То що ж буде з їхніми безсмертними душами? – підступно перепитала вона.

На це очільник релігійної громади Портленда рішуче постановив:

– Цим нещасним душам слід вирушати до раю в першу чергу. Адже там вони зможуть зустріти всіх своїх жертв і попросити в них прощення.

4

Настала ера відданих послідовників культу тіла.

Чинна влада всіляко заохочувала новий стиль життя, час від часу видавала прогресивні законопроекти, що стосувалися передових технологій, котрі впроваджувала корпорація «ТІЛО™». Особливою популярністю користувалася урядова програма під умовною назвою «Диверсифікація з відтермінуванням». Кожен законослухняний громадянин міг звернутися до спеціалізованого ломбарду, що займався скуповуванням людських організмів, і укласти ліцензійний договір, згідно з яким його тіло одразу після смерті вирушало на трансплантацію. За винагороду негайно отримував на руки десяту частину орієнтовної вартості своєї фізичної оболонки, зобов'язувався вести більш-менш здоровий спосіб життя і біг витратити гроші. Подібні угоди чимось скидалися на продаж душі дияволу, з єдиною різницею – об'єктом продажу було тіло, бо людська душа давно не коштувала нічого, вона в будь-якому разі чинно вирушала до раю.

Можливістю продати власне тіло в кредит охоче користалися незаможні верстви населення, щоб розрахуватися з боргами, поставити дітей на ноги або ж хоч на схилі віку спробувати те життя на смак. Звісно, найчастіше в результаті таких «угод» ломбарди отримували старі, зношені й попсуті тіла, які досить складно було перепродати. Та іноді серед копійчаного тілесного непотребу траплявся справдешний скарб – і тоді втрачене поверталось з відсотками. Приміром, із клієнтом міг статися нещасний випадок, який не передбачав значних фізичних ушкоджень (мало від чого помирають люди), і втішений хазяїн ломбарду отримував у власність молоде й добротне тіло. Щоправда, нещасні випадки чомусь найчастіше спіткали «молодих» і «добротних». Одного разу так померла двадцятирічна студентка коледжу: заснула звечора у ванній, а на ранок не прокинулася, втонула. Поряд плавав підручник із макроекономіки. Але до розтину тіла справа не дійшла – за сплячою красунею терміново виїхала спеціалізована бригада й завантажила її до фірмового фургона, де досвідчені лікарі-реаніматологи хутко викачали воду з легень й відправили у донорський фонд ломбарду.

Розчавлені горем батьки спочатку вирішили, що то працівники ритуального бюро, й без вагань дозволили їм забрати тіло доньки. Тільки згодом, отримавши на руки папери з логотипом медичної корпорації «ТІЛО™», вони дізналися, що донька заклала себе в ломбарді за програмою «Диверсифікація з відтермінуванням», аби сплатити за навчання в коледжі, а їм чомусь сказала, що здобула грант на стипендію. Коли ж вони зрештою отямилися, тіло їхньої єдиної дитини було продане і в ньому оселилася інша жінка, котра посилала їх подальші щоразу, як тільки бачила.

А якось перед одним із таких ломбардів зупинився чорний, розмальований язиками пекельного полум'я лімузин Шона Елвіса³ – епатажної старіючої рок-зірки з купою грошей, відсутністю комплексів та нездоровим мескаліновим блиском в очах. Зірка виявила бажання відписати своє тіло на «диверсифікацію». Незважаючи на поважний вік, більша частина котрого була чесно віддана алкоголю, наркотикам та жінкам, а також на хронічний сифіліс і незалікований цироз печінки, за тілом Шона одразу ж вишикувалася черга фанатів, тож власник ломбарду поспіхом уклав із ним угоду і виплатив шалені гроші. Як згодом зізнався Шон, він зробив це на підтримку свого нового альбому «Going Back To Hell».⁴

Проте на всяку бочку меду знаходилася своя ложка дьогтю. Жодній країні не вдалося цілковито уникнути зловживань, пов'язаних із неправомірним привласненням чужих тіл. Дедалі частіше в різних куточках світу траплялися банальні викрадення людей і цинічне

³ Шон Елвіс – ім'я рок-зірки вигадане. Будь-який збіг з іменами реальних людей є цілковитою випадковістю.

⁴ «Going Back To Hell» – неіснуючий рок-альбом вигаданого співака.

народження дітей на продаж, що прикривалося благородною програмою сурогатного материнства... Оскільки на тілах після пересадок не лишалося жодних відзнак, постало питання ідентифікації громадян, щоб уникнути масових «крадіжок особистості», а з ними – невідвротної анархії. Кожен, хто проходив через трансплантацію, мусив негайно ставати на облік у спеціально створеному державному департаменті, за несанкціоновані пересадки жорстко карали. Проте це вже не могло зупинити тріумфального поступу «прогресу», адже трансплантації свідомості приносили величезні прибутки засновникам цього революційного бізнесу, а обраним дарували перспективу вічного життя.

Тіло стало капіталом. Люди, що потребували грошей, могли звернутися до центру з питань трансплантації свідомості, аби здати своє тіло в оренду, як квартиру, – погодинно, щодобово, на місяць, на рік, або й на кілька років. Жовчна преса відразу ж охрестила цю категорію послуг «проституцією свідомості». Проте чиновники знову стали на бік «послуг» – адже в цій ситуації теж укладався договір, що проходив обов'язкову реєстрацію у державного нотаріуса, сплачувалися податки.

Щоправда, траплялися випадки, коли винаймачі «забували» повертати тіла, однак і для цієї проблеми знайшлося вирішення: клініка, що займалася трансплантацією, встановлювала на тілі реципієнта такий собі автоматичний таймер. Його дія спочатку нагадувала будильник – три попереджувальних сигнали, легенький напад тахікардії. Якщо ж винаймач не реагував на них слізним каяттям та негайним поверненням тіла, вмикалося автоматичне блокування життєдіяльності організму, а на місце пригоди за «джипіаресом» виїжджала «Служба порятунку», і все ставало на свої місця. Порушника повертали в його колишнє тіло і заносили до так званого чорного списку «недобросовісних винаймачів». Вдруге отримати тіло в оренду таким винаймачам було досить складно.

Траплялися й курйозні випадки. Одній дівчині-донору із зовнішністю кінозірки якось повернули її тіло вагітним. З'ясувалося, жіночка-реципієнт використала його для побачення з чоловіком своєї мрії, що з ним познайомила в соціальній мережі. Невідомо, на що та жіночка розраховувала в майбутньому, та, судячи з нещадного токсикозу, яким почала страждати невинна дівчина-«кінозірка», побачення видалося на славу. Але красуня не розгубилася. Вона навіть до суду на стару хвойду не подала, щоб отримати хоч дешицію відшкодування. Дівчина просто народила дитину (чудову донечку з блакитними очима, золотавими кучериками і чомусь смаглявою шкірою), зачекала, доки та підросте, – і тепер мала цілих два тіла, які можна було здавати в оренду. Згодом, подекували, тіло матері зносилося (втраатило товарний вигляд від частих використань несумлінними винаймачами), проте вона знову знайшла вихід – просто продала його за безцінь у ломбарді при центрі з питань трансплантації свідомості й «переїхала» до тіла дочки, яке на той час саме досягло повноліття і було ще вродливішим, аніж тіло матері. Уславлений у піснях та легендах народів світу материнський інстинкт тут чомусь не спрацював.

Життя тривало. Тепер слід було знову завагітніти.

5

Доктор Паскуда дістав із кишені м'яту пачку цигарок і судомно затягнувся густим ядуче-гіркуватим димом – просто тут, серед металу й пластику свого позиченого лікарняного життя. Систему протипожежної безпеки він вимикав, із часом керівництво корпорації навчалося заплющувати на це очі. Маленький привілей великого невдахи. Смердючих цигарок доктор Паскуда потребував, як повітря (йому робили їх на замовлення). Окрім кінської дози смол та нікотину було там іще дещо, і це «дещо» допомагало йому не так люто ненавидіти себе після трансплантацій. Бо він добре пам'ятав ту матір-«кінозірку» – це ж він пересаджував її свідомість у тіло заледве вісімнадцятилітньої доньки. Бачив – донька тоді навіть не розуміла, що відбувається. А потім свідомість малої було утилізовано: саме так, згідно з інструкцією, належало чинити із залишковими матеріалами – душами ще живих донорів...

Він усе зробив, як належить. І навіть записав на клаптику серветки ім'я матері-вбивці – Ясміна Хіменес. Із того часу минуло два роки, впродовж яких доктор Паскуда убив і повернув до життя не один десяток людей. Ясміна Хіменес, мабуть, знову завагітніла й народила, а він час від часу все діставав старий пожмаканий клаптик серветки, годинами роздивлявся його й уявлення не мав, що йому робити з тим її довбаним ім'ям.

А життя справді тривало. Таких, як він, у портлендському центрі з питань трансплантації свідомості працювало восьмеро. Усі були дипломованими спеціалістами-лікарями, котрі з різних причин втратили власну медичну практику – кардіологи, анестезіологи, травматологи, інфекціоністи. Доктор Паскуда колись був нейрохірургом. Так само позбавленим ліцензії, тож у звичайній клініці його й на поріг операційної не пустили б. Власне, це й стало символом нової корпорації: саме адепти-вигнанці мали подарувати людству його нове життя.

Працювали позмінно. Переважно в парах, асистуючи одне одному, підписи в акті виконаних робіт ставили обидвоє. Найбільше доктор Паскуда любив заступати на чергування з доктором Абангу Мванаджумба, або ж просто Беном – завжди усміхненим балакучим афроамериканцем років тридцяти на вигляд. Насправді ж Бенові нещодавно виповнився сорок один. За екзотичні дреди та низку чудернацьких плетених амулетів, які він носив під своєю медичною уніформою, ексцентричного афроамериканця почали кликати Шаманом. Оповідали, що він неабияк знався на закляттях прадавньої магії вуду. Та ніхто не наважувався підтвердити, що бачив, як він ту свою магію втілює у життя.

Бен був педіатром, а тут спеціалізувався на роботі з дитячими тілами, адже сфера послуг їхньої клініки активно перекинулася й на маленьких пацієнтів. Власне, це виявилось одним із ключових напрямків у розвитку корпорації, бо не існує щедріших і відданіших клієнтів, аніж батьки, які тільки-но втратили єдиного сина або доньку. Вони бувають здатні на все. І Бен добре про це знав, бо й сам був батьком двох непосидючих дошкільнят. Ходили чутки, що з одним із них кілька років тому трапився нещасний випадок, проте все обійшлося. Тож Бен постійно сипав жартами, вважав їхню роботу не кращою і не гіршою від будь-яких інших робіт і дружньо називав доктора Паскуда «старий». Із Беном іноді можна було випити пива після зміни, потеревенити про стрибки курсів валют, ціни на нафту, повій чи передвиборну кампанію чергового кандидата до Сенату і... І тоді доктор Паскуда не так зневажав себе, вертаючись додому після вбивств. Адже Бенова філософія не ускладнювала життя, тож він щоразу потайки мріяв, що колись теж почне думати й говорити, як Бен.

Але довго триматися осторонь йому не дали. Одного дня персонал облетіла приголомшлива новина: доктора Лору Макбрайд, що незмінно очолювала клініку от уже десять років, піймали на несанкціонованій пересадці. Більше старої лікарки ніхто не бачив. Утім, ніхто не сумнівався: її місце посяде Бен або ж хтось із молодих та амбітних, котрим кар'єра бачилася на першому місці в житті.

Рішення засновників корпорації здивувало всіх. Бо саме доктора Паскуду призначили очільником портлендського центру з питань трансплантації свідомості і прийняли до Ради директорів. Тепер він навіть мав право голосу і все те, до чого так довго йшли інші. Бен стримано привітав його. Решта персоналу неохоче долучилася до вітань. Ніхто не знав, що знакового вечора замість того, щоб пишатися й святкувати, новий головний лікар знову до чортиків напився і вкотре подумав про те, аби вкоротити собі віку.

6

Насправді доктор Паскуда ніколи не бачив засновників корпорації. І ніхто їх не бачив. Складалося враження, що вони були безтілесними духами, котрі не являлися навіть обраним, проте всі були переконані, що вони є. Під час планових нарад, котрі проводилися раз на місяць на одному з приватних островів Тихого океану, очільники клінік потрапляли в закриті приміщення, сповнене цілковитою темрявою, де не могли бачити навіть одне одного, просто чули голоси. Ті, що віддавали накази, й належали керівництву.

Це лишало по собі дивне враження – наче власники велетенської індустрії боялися, що хтось згодом їх упізнає, почне зухвало тицяти на них пальцями, безцеремонно притягне до відповідальності.

Утім, таке їм поки що не загрожувало. Принаймні, доки прості смертні не натішаться їхнім крамом. Адже люди, яких із певних причин не влаштовували власні тіла, фанатично складали гроші, аби зрештою опинитися на операційному столі котрогось із розрекламованих центрів.

Ціна питання була різна. Починаючи від вартості новенької «хонди»-мрії-менеджера-середньої-ланки (тіла економ-класу) – й аж до астрономічних сум, які зазвичай викладають багатії за щось на кшталт персонального гелікоптера з реактивним двигуном або ж просторої білосніжної вілли на березі Малібу (так звані VIP-тіла). Іноді – двох вілл на березі Малібу в комплекті з двома гелікоптерами. Усе залежало від коефіцієнту якості донорського тіла.

«Коефіцієнт» обраховувався за допомогою спеціально розробленої комп'ютерної програми, що аналізувала фізичні характеристики донорських організмів: вік (молодші тіла, звісно, коштували дорожче), статеву приналежність (хоч як це дивно, сильна стать становила переважну більшість замовників, тож певний час навіть існував дефіцит на добротні чоловічі тіла спортивної статури), шкідливі звички та генетично-спадкові хвороби. На замовлення пацієнта допоміжна програма-сателіт могла паралельно визначити й коефіцієнт краси його майбутнього тіла за десятибальною шкалою, орієнтуючись на еталонну зовнішність знаменитостей кінця минулого століття. Найбільш рідкісним і коштовним зразком жіночої вроди досі вважалася голлівудська кінозірка італійського походження Моніка Белуччі в орієнтовному віці двадцяти п'яти років. Щодо ідеалу чоловічого тіла думки опитаних розкололися: частина вболівала за спортивну мужність боксера-важковаговика Володимира Кличка, решта – за романтичну інфантильність солодкоголосого Енріке Іглесіаса. У будь-якому разі, вибір лишався за клієнтом, що сплачував гроші.

Трохи важче доводилося родичам і друзям осіб, котрі зазнавали трансплантації свідомості. От виходить до тебе якась незнайомка і каже, що вона твоя мати (дружина/коханка/донька/сестра). Та шок невдовзі минав. З'ясувалося, що людська свідомість здатна неймовірно швидко пристосовуватися до нових середовищ існування – за лічені дні душа обживала тіло, як земля просідає на кладовищі: вертала собі колишню вдачу, тембр голосу, колір очей, манеру їсти, рухатися, розмовляти. Людина знову ставала собою, але здоровішою, вродливішою, молодшою, тілесно досконалішою. Ніхто з близьких уже не відчував незручностей, називаючи її на ім'я. Натомість такі речі, як шарм, чарівність, почуття гумору чи добра вдача, на жаль, не належали до фізичних характеристик і реципієнтам від донорів, як правило, не передавалися. Власне, як і негативні риси характеру донорів. Це, в свою чергу, й дало можливість сміливо формувати донорські фонди з тіл злочинців, засуджених до найвищої міри покарання.

Строк придатності нового тіла позиціонувався як умовно необмежений, але часом траплялося так, що донорські організми «псувалися» й виходили з ладу вже за кілька років,

починали хворіти, старіти й зсихатися просто на очах. То були рідкісні запізнілі відторгнення, причин яких спеціалісти центрів із питань трансплантації свідомості не знали. Утім, на такі випадки медична корпорація мала в своєму штаті кілька спритників-юристів, котрі однією лівою могли «вкласти на лопатки» будь-якого державного обвинувача чи випадкового громадського захисника й красномовно довести в суді, що відторгнення мало місце внаслідок, скажімо, несприятливої екологічної ситуації або ж нездорового харчування пацієнта. Якщо протилежна сторона так само винаймала дорогого адвоката й, що найгірше, погрожувала розголосом у пресі, справу зводили на пси, а тіло без зайвого галасу замінювалося на новеньке.

Однак такі відторгнення траплялися досить рідко. І їх можна було розпізнати заздалегідь: пацієнт починав марудити світом, поволі опускався на саме днище затяжної депресії, намагався завести розмови з родичами, друзями, знайомими й незнайомцями про самогубство, а на останній стадії переставав упізнавати себе у дзеркалі. Хоч насправді дзеркала показували те, що й мали показувати: нове пересажене тіло. Але свідомість пацієнта відмовлялася визнавати його за власне, для неї тіло лишалося таким, як було раніше.

У центрах із питань трансплантації свідомості добре знали про ці побічні ефекти, такі собі непередбачені наслідки хірургічних втручань, коли бездоганно налаштована система раптом давала збій. Але про них уникали говорити, їх старанно замовчували, а між собою іноді скромно називали «залишковими явищами» й усіляко намагалися не привертати до них уваги громадськості. Крім того, відсоток «залишкових явищ» був порівняно невисоким – п'ять-шість відторгнень на чотири сотні вдалив операцій. Чому під час періоду адаптації йшло відторгнення, достеменно не знав ніхто. Більшість фахівців пояснювала такі випадки «специфікою донорського матеріалу»: не всі донори літали на крилах щастя від того, що їх тіло стане помешканням комусь іншому, дехто просто панічно боявся смерті-утилізації. Цей останній страх-біль-відчай намертво закарбовувався в клітинах тіла, проникав у молекули лейкоцитів та еритроцитів, умів зачаїтися у нейронах мозку, м'язових волокнах, осідав невидимою пилюкою в найдрібніших порах на шкірі, і годі було його позбутися.

7

Доктор Паскуда вважав, що «залишковими явищами» були розпорошені фрагменти душ донорів, котрі не хотіли покидати свої тіла. Або ж трансплантологи з якогось дива припускалися помилок під час стерилізації донорських тіл, і частки колишньої свідомості лишалися в організмі, поволі отруюючи нового власника. Хоч іноді траплялося й навпаки: свідомість пересаженого виявлялася занадто слабкою, аби впоратися з новим тілом, почувалася в ньому, наче загнаний ув'язнений звір, і зрештою мала на меті лише одне – вибратися з нього за всяку ціну, як із осоружної темниці...

Звісно, така точка зору не мала ані найменшого шансу бути взятою до уваги. Та, за іронією долі, саме ефект «залишкових явищ» і спіткав тих нещасних шістьох, що обрали цей сонячний день для того, аби звести рахунки з життям у чужих тілах. Зокрема й такого собі Ентоні Келлера, котрий, за словами його дружини, ніколи не мав суїцидальних нахилів. Він надто любив себе. Утім, доктор Паскуда розумів: будь-яка любов миттю втрачає сенс, коли помираєш від раку. І він надовго запам'ятав той день, коли на його операційний стіл уперше поклали програміста на ймення Ентоні Келлер. Уся клініка запам'ятала, оскільки цьому передувало доволі гучний скандал.

Того дня їхній донорський фонд нарешті приймав довгоочікуване поповнення – молоді, сповнені сил і здоров'я тіла кількох засуджених до вищої міри покарання. Вищу міру вони отримали за те, що свого часу спробували прикинутися пацієнтами і зняти прихованою камерою процедуру пересадки свідомості в клініці, котрою керував доктор Паскуда. Однак їх упіймали й віддали під суд. Саме там і з'ясувалося, що обвинувачені працювали репортерами у відомому громадсько-політичному виданні під назвою «Інсайдерс», котре давно збирало компромат на корпорацію «ТІЛО™». Задіявши своїх найкращих юристів, корпорація пустила з торбою по світу те громадсько-політичне видання, а для виконавців домоглася трансплантації – найвищої і, на жаль, незворотної міри покарання.

Тіла привезли живими. Дві жінки й четверо чоловіків. Одна жінка билася в істериці, інша молилася, з чоловіків двоє кричали, що подадуть на апеляцію, третій напружено мовчав, а четвертий весь час крутив головою, озирався – вочевидь, планував втечу. Доктор Паскуда придивився до нього уважніше: невже справді думає, що звідси можна вибратись? Однак той не думав – просто знайшов нагоду, вирвався з рук санітарів і що було сили побіг. Доктор Паскуда кинувся за ним.

Він наздогнав утікача вже на підземній парковці, звалив того долілиць між «хондою» й «шевроле» і міцно скрутив йому за спиною руки. Проте бранець вивернувся – заледве чи для порятунку, бо про спасіння вже не йшлося, а просто щоб глянути у вічі своєму переслідувачу.

– Будь ласка, не треба вбивати!.. – прохрипів він.

Доктор Паскуда на мить зупинився. Перевів подих, обхопив пійманого зручніше за ноги і потягнув до ліфта, як лантух, набитий непотребом.

В операційній, коли його вже прив'язували, бранець знову почав проситися:

– Відпусти! Я дам тобі все, що завгодно, в мене є зв'язки, гроші, багато грошей, тільки відпусти!..

Лікар мовчки продовжував готувати його до операції. Крім них, у приміщенні не було більше жодної живої душі з персоналу – тільки він і цей репортер.

– Та що ти за людина така?! Послухай!..

Доктор Паскуда перевіряв пута на його руках та ногах і міцно зачинив двері.

– Я не людина.

Більше тих репортерів ніхто не бачив. Їхні тіла отримали ті, хто сьогодні так привселюдно й видовишно вкоротив собі віку. Ентоні Келлеру дісталось тіло утікача. Саме з ним він і стрічався поглядом, коли роздивлявся себе у дзеркалі.

Завдання медичної корпорації «ТІЛО™» тепер полягало в тому, щоб негайно замінити тіла цих пацієнтів на нові і представити їхні самогубства перед схвильованою громадськістю як дрібне, не варте уваги непорозуміння, котре, звісно ж, ніколи-ніколи не повториться у майбутньому. Стосовно інших п'яти жертв це було виконано блискуче. Лишався Ентоні Келлер, тіло якого перехопив муніципальний шпиталь, що підпорядковувався комусь, хто пристрасно жадав крові корпорації «ТІЛО™». Тож у клініки, якою керував доктор Паскуда, наразі було два варіанти дій – або відректися від Келлера, або ж за будь-яку ціну врятувати його.

Слід відзначити, доктор Паскуда схилявся до першого варіанту. Йому не подобалися такі, як Келлер, було в них щось метушливо-дріб'язкове, суєтне, патологічно несправжнє й неприємне, що гнало від себе й уперто віднаджувало, але... в його дружині Маргарет він раптом упізнав колишнього себе.

– Розшукай мене, – зринули в його свідомості давно сказані кимось слова.

Часом вони чулися йому такими далекими й примарними, що здавалося – він їх вигидав. Хто він такий, зрештою? А може, вони були сказані не йому? Проте Маргарет, сама того не сподіваючись, нагадала чужій сторонній людині, що ці слова все ще мають право на життя. Вона кохала Ентоні Келлера й була здатна задля нього на все. І доктор Паскуда затявся будь-що повернути їй чоловіка. Для цього слід було вирушити до муніципального шпиталю.

8

Неприємні спогади обсіли його вже в холі старої двоповерхової споруди, що зараз швидше нагадувала жалюгідний провінційний травмпункт.

– Ми тебе ні про що не питатимемо, нічого не вивідуватимемо. Нам треба небагато. Лише одне: коли зрозумієш, що визрів, коли увімкнеш свій мозок, дай знати – і ми припинимо. Одразу. Та знай. Я не дуже хочу, щоб ти це сказав...

На якусь мить доктор Паскуда навіть заплющив очі, аби хоч не так, одразу, побачити ненависно-знайоме обличчя, що непрохано виринуло йому зі спогадів. Та замість очільника муніципального шпиталю його зустрів помічник окружного прокурора – круглий лисуватий дядечко, схожий на постарілого колобка.

– Генрі Мілфорд, – із гідністю відрекомендувався колобок, змахнувши зі свого темно-сірого ділового костюма в тоненьку смужку крихти шойно спожитого гамбургера.

Ховаючи відразу, доктор Паскуда й собі назвався.

Круглим обличчям Мілфорда пробігла неприязна тінь. Звісно, Сполучені Штати – вільна країна, однак незвичні, нетутешні імена та прізвиська досі його насторожували й драгували. Крихітна душа свідомого громадянина, що мешкала в його тлустому тілі, вочевидь, боролася зі спокусою негайно перевірити у цього заїжджого шарлатана наявність Green Card, а коли її, звісно, не виявиться, з почуттям виконаного перед країною обов'язку відправити його на депортацію. Копняком під зад. Не інакше. Колись Генрі Мілфорд працював в еміграційній службі, й риси істинного служачки досі давалися взнаки в різних, іноді до смішного непідходящих okazіях, часом навіть у ліжку з дружиною...

Та він стримався. Цього разу. Широко всміхнувся, демонструючи довірливо зрадливий шматочки гамбургера, що застрягли поміж зубів. Потис шарлатанові руку. Не по Green Card він сюди прийшов. Green Card зачекає. Дурною перевіркою можна завалити всю справу...

– Як ви це робите? – по-дружньому поцікавився. – Пересадки оті ваші, маю на увазі. Адже на тілах не лишається жодних відзнак... Що відбувається в операційній? Мабуть, щось до біса сороміцьке та непристойне, га? Інакше ви не приховували б деталей...

– Ви б менше харчувались фаст-фудами, містере Мілфорд, – без тіні запопадливого всміхання завважив гість. – Бо за кілька років із неоперабельним ожирінням серця втрапите до нас і матимете нагоду дізнатися.

Генрі Мілфорд розреготався. Дала про себе знати й задишка.

– Ну, так довго я чекати не можу, – абияк відсапавшись, авторитетно повідомив він. – Ми не можемо, – багатозначно виправився. – Нас цікавлять відеозаписи з ваших операцій. Хоча б один. Той, який зробили репортери «Інсайдерса». Покійні репортери «Інсайдерса»... Тоді й повернемо тіло Келлера. Тобто дамо вам можливість вилучити з нього свідомість, від тіла там мало що залишилося. Ми ж дорослі люди, врешті-решт! Якось та й домовимося...

– Саме так, – стримано відповів доктор Паскуда.

Домовлятися він не збирався. Домовлятися не збиралася клініка, а він наразі представляв її інтереси. Бо ніхто не мав права знати, що саме відбувається за зачиненими дверима операційних – процедура пересадки вважалася комерційною таємницею. Таємниця була власністю корпорації «ТІЛО™». Найменші спогади про хірургічне втручання, пов'язане з пересадкою, ретельно витиралися з пам'яті пацієнтів. Усе, що згодом могли згадати пересажені, вкладалося в кілька непевних і завжди однакових деталей: стерильне приміщення операційної, позбавлене будь-яких звуків та запахів, турботливе й усміхнене обличчя медсестри і – незворушне тіло на каталці навпроти, щільно накрите білим простирадлом.

Далі, за словами всіх без винятку пацієнтів, вони поринали в сон, а прокидалися вже іншими людьми. Підходили до дзеркала, зачудовано милувалися своїми новими тілами, торкалися їх, стрибали, тішилися, як діти. Персоналу в цей час належало скромно стояти віддалік і стримано всміхатися. Якийсь чоловік на радіощах порівняв свої враження від нового тіла з відчуттями, що виникають, коли сідаєш за кермо новенької спортивної тачки: спочатку трохи лячно і ти намагаєшся їхати обережно, гальмуєш перед усіма пішохідними переходами, світлофорами, вмикаєш сигнал повороту щоразу, як завертаєш за ріг, та потім стаєш із нею одним цілим, ергономічним продовженням звіра, що зачаївся в ній, і вже не їдеш – лешиш. Інша жінка елегантно провела паралель між своїм новим тілом та дизайнерською сукнею, зшитою на замовлення: сидить ідеально і пасує тільки тобі. Їхні захоплені відгуки зафільмували і згодом використали для рекламних роликів корпорації «ТІЛО™».

Щоправда, якось один пацієнт заявив: він пам'ятає в деталях усе, що відбувалося з ним в операційній, і готовий про це розказати. Йому влаштували справжню прес-конференцію в прямому ефірі найбільш рейтингового телеканалу. Корпорація насторожилася й приготувалася до активних дій у відповідь. Але чолов'яга розповів в ефірі таку нісенітницю, що навіть малі діти йому не повірили. Нещасного висміяли, згодом відправили до психіатричної лікарні і забули про нього. Корпорація полегшено перевела подих. Розповідь пацієнта була чистою правдою – від першого до останнього слова. Він справді все пам'ятав. Але правда, йому на лихо, виявилася неймовірнішою за будь-яку вигадку...

– Чи міг би я глянути на тіло? – знічев'я поцікавився доктор Паскуда, відвівши погляд кудись убік, до дешевих принтів, зроблених за подобою знаменитих полотен доби Відродження, котрі бозна-як опинилися на стінах цього нікому вже не потрібного, забутого місця, придатного хіба що для вирізання апендиксів.

Мілфорд сполотнів. Чомусь знову пригадалася Green Card.

– Ви сумніваєтесь, що ми маємо тіло Келлера?

– Як можна? – здивовано перепитав гість, повернувшись поглядом до співрозмовника. Згадав про обережність: здається, цих вартових псів навчали розрізняти брехню за самими лише порухами очей. – Ви ж сказали, що маєте. Отже, маєте. Ким би я був, якби засумнівався? Мені лише треба оцінити ступінь пошкодження тіла для звіту. Ви сказали, від нього мало що залишилось...

Мілфорд помітно розслабився.

– Ну, знаєте! – щось підказувало йому – угода майже в кишені. Треба ще тільки трохи повихилятися. – Я, знаєте, не вирішую таких питань.

– Облиште, містере Мілфорд. Ви помічник окружного прокурора і не вирішуєте таких дріб'язкових питань?

Коли вони в супроводі горилоподібного санітара увійшли до місцевого моргу, холодильні агрегати в котрому через брак фінансування часто виходили з ладу, в приміщенні стояли настільки неймовірні у своєму багатому розмаїтті пахощі, що Мілфорд враз похитнувся, несвідомо зробив крок назад, судомно затулив писок хустинкою. Санітар недобре скопився на нього. До трупного смороду неможливо звикнути, але можна навчитися майже не дихати. Мілфорд не вмів, йому вадила задишка. А лікар, схоже, втрапив сюди не вперше.

Доктор Паскуда крадькома обнишпорив поглядом усе довкола. Треба ж, тут майже нічого не змінилося. Полущена фарба, вищерблена цементна підлога і поїдений бризками якоїсь невідомої речовини метал. Зараз він уже знав, що то була соляна неорганічна кислота...

– *Проси!* – знову озвався із закамарків свідомості гучний, страшний у своїй ненависті голос. – *Проси мене про допомогу, про милість! Проси, як Бога!..*

Він знав, що просити було не можна.

Знову пролунав моторошний тріск, помножений на тваринний біль...

Тіло Келлера виявилось кривавим місивом із м'яса, сухожилів і кісток, у котрому вже не вгадувалося нічого людського, навіть бирку з ім'ям почепити не було куди. На мить гість наче розгубився – вочевидь, він засумнівався в автентичності решток. Але санітар ледь помітно кивнув, і дивакуватий лікар неквапом узявся надягати гумові рукавички. У мертвому кривавому місиві справді досі жевріла душа.

Генрі Мілфорд зробив кілька зрадницьких дрібних крочків назад. Справді, йому ж не обов'язково на це дивитися? Доки доктор Паскуда оглядав тіло, помічник окружного прокурора встиг збігати ще за одним гамбургером та колою. Подібні оборудки неабияк виснажували його, а коли він почував зрадливу слабкість у ногах, дошкульне поколювання в пучках пальців, туманно-дратівливе запаморочення, то не міг думати ні про що, окрім їжі. Дружина завзято лаяла його за це хворобливе ненажерство, тож він уникав наїдатися вдома, навіть до холодильника вночі не прокрадався, зате цілком віддавався своїй згубній пристрасті на роботі, дарма що часом від неї нудило.

Мілфорда не було якихось хвилин десять. Горилоподібного санітара не влаштовувала його зарплатня, тож він вийшов «перекурити» хвилин на п'ять.

Цього для доктора Паскуди виявилось більш ніж достатньо.

9

Ще ніколи він не їздив так швидко вулицями цього м'ясного, велетенського, завжди напівсонного міста, затягнутого поволокою барвистих автомобільних корків. Зиркнув на годинник. У нього лишалося хвилин п'ятнадцять, не більше. Ще мить – і він знепритомніє просто за кермом. Перед очима узялися якісь чудернацькі спалахи й миготіння. Залунали незнайомі роздратовані голоси. Він ледь стримав бажання зазирнути до дзеркала. Раптом нестерпно захотілося розвернути кляту автівку на сто вісімдесят градусів, вилетіти зі своєї смуги на зустрічну й щосили вгатитися в бетонну стіну торговельного центру неподалік...

Щойно доктор Паскуда зрозумів, що от-от зробить це, різким поштовхом з'їхав на узбіччя, тремтячою рукою заглушив двигун. Спробував перевести подих. Із автівки не виходив, а виповзав. Якась жінка пронизливо закричала, коли він вибрався на проїжджу частину й, заточуючись, пішов між машинами.

– Будь ласка, доправте мене за місто, – звертався до кожного вікна, кожного перехожого, та люди його сахалися, похапцем підіймали скло, пришвидшували крок, намагалися якомога скоріше поїхати звідси чи перейти на інший бік вулиці, однак затори години пік не випускали їх зі своїх чіпких обіймів, роблячи свідками й співучасниками чужої безпорадності.

Зустрічні автівки скажено сигналили, водії матюкалися й знову тиснули на клаксони, кленучи божевільного, котрий ліз їм прямісінько під колеса, а жодного патрульного полісмена, що міг би з ним розібратися, як на лихо, не знайшлося неподалік. От воно завжди так. Як вони потрібні, їх ніколи нема.

Доктор Паскуда зупинився. У голові паморочилося від смороду паленої гуми, розплавленого асфальту та страхів усіх цих людей. Хтось усередині нього благав про пощаду, вмовляв припинити це раз і назавжди, байдуже, яким чином.

Дарма він пішов на це сам. Йому потрібна була допомога. Він уперше наважився попросити і наштотхнувся на неприступну завісу байдужості. Останнє, що запам'ятав, це те, як намацав у кишені мобільник і набрав номер Бена.

Прокинувся вже в операційній. Бен усе зробив правильно. Болю більше не існувало. Щезли й випарувалися голоси. Сама лише приємна полегкість, прозора спустошеність, насторожена тремтлива тиша. Минулося. Усе позаду. А на сусідньому столі, дбайливо вкрите білим простирадлом, лежало тіло молодого й здорового чоловіка, яке вони приготували для Ентоні Келлера. Вони ще тоді вирішили – хай воно хоч зовні буде не схожим на нього, колишнього...

Мить – і тіло розплющило очі. Обвело каламутним поглядом стерильне приміщення операційної. Зупинило його супроти доктора Паскуди.

– Треба купити щось дружині на подарунок, – повідомило йому, наче давньому знайомому. – У нас четверта річниця шлюбу.

10

Решту дня доктор Паскуда ходив блідий, посірілий, наче з хреста знятий.

Ніхто з ним не розмовляв. Бен якось дивно озирався.

– Не можна мати дві душі одночасно. Навіть на кілька хвилин не можна, чорт забирай! – просичав Шаман, щойно вони лишилися вдвох у його кабінеті.

– Якось та й буде... – без емоцій відказав доктор Паскуда.

– Чи ти збожеволів, старий? – Бен не зводив з нього круглих вирачених очей. – Це диво, що ми тебе довели! Міг би сконати просто там, у заторі на перехресті... Не роби більше заради них такого. Але, як робитимеш, щоб покликав мене з собою!

Доктор Паскуда стомлено всміхнувся. Свідомість Келлера висотала з нього добрий десяток років життя. І він дуже хотів сподіватися, що справа буде того варта.

Але зараз його непокоїло інше. Він надував старого служачку Мілфорда. Сказав, що просто огляне тіло, а сам викрав із нього душу. Виніс її в собі, бо знав, що біля виходу поставлять до стіни й обшукують, як колись. Лець не сконав од чужих спогадів. Він украв. Утім, доктор Паскуда не сумнівався: якщо надіслати їм відеозапис, це перестане бути крадіжкою.

Того ж таки дня помічник окружного прокурора Генрі Мілфорд отримав дивний пакунок кур'єрською поштою. Як зворотна адреса на ньому стояли реквізити портлендської клініки-філії «ТІЛО™». За хвилину мала розпочатись екстрена нарада з цього питання, тож на роздуми в нього не лишалося часу. Мілфорд щодуху помчав до конференц-зали, на ходу зриваючи з «дарунка» цупкий пакувальний папір.

Шеф портлендської поліції та окружний прокурор уже сиділи на своїх місцях, про щось нечутно перемовляючись. Ушанував їх своєю присутністю мер міста та ще кілька поважних посадових осіб. Однак Мілфорд цього разу вирішив обійтись без узвичаєних вступних почестей та цілунків у дупи – адже він мав важливий доказ, котрий докорінно змінював хід усієї справи.

– Прошу вибачення, панове, що перериваю вашу розмову, та щойно я отримав відеозапис однієї з трансплантацій свідомості, котрими займається злочинна корпорація «ТІЛО™», – й, не очікуючи їхнього дозволу, він дістав із конверта крихітний чіп і вставив його до відеосистеми. Запізніло побачив – на зворотному боці конверта був напис незграбною рукою шульги: *«Тіло можете не повертати»*.

Запала тиша. Пішов відеозапис. Просторою конференц-залою чомусь розляглися млосні жіночі стогони й зітхання. За мить до жіночого голосу доєднався знайомий чоловічий. Обличчям Генрі Мілфорда почали неквапом розповзатися бурякові плями. «Що відбувається в операційній? – пригадав він свої слова. – Мабуть, щось до біса сороміцьке та непристойне, га?..»

На широкому нанокристалічному дисплеї шеф портлендської поліції по-тваринному злягався з дружиною мера.

11

Вимкнувши світло у своєму кабінеті, доктор Паскуда зачинив двері й рушив коридором до ліфтів. Коли ж проходив повз відділення інтенсивної терапії, куди з операційної перевели реанімованого Ентоні Келлера, мимохідь зустрівся поглядом із його дружиною Маргарет. Вона здійняла руку, та одразу ж безсило її опустила. Вочевидь, чекала на нього довго, а щойно побачила, розгубилася.

– Ви врятували йому життя. Я... він... я не знаю, що сказати...

– Не кажіть нічого. Свого часу я вбив багато хороших людей, а сьогодні сам ледь не помер заради чоловіка, якого зневажаю. Тож не кажіть нічого, добре?

Пішов. Рвучко, неоковирно, не озираючись.

Маргарет не зупинилася – наздогнала його вже біля ліфта.

– Хочу спитати... – непевно почала вона. – Як ваше справжнє ім'я?

Лікар здивовано глянув на неї, відвернувся, натиснув кнопку виклику ліфта.

– Та чого ж там? – щойно лискучі двері розверзлися, увійшов досередини, сподіваючись, що на цьому їхня приязна розмова й завершиться. – Звіть мене просто доктором Паскудою, не ображуся.

– Це я вже чула, – жінка ступила до дзеркальної коробки ліфта слідом за ним, хоч обое знали: їй зараз не треба до підземної парковки.

Ліфт здригнувся і рушив.

– Але ж має бути у вас людське ім'я? – знову запитала вона, споглядаючи, як на табло миготять циферки поверхів. – У мене... в нас із Ентоні буде дитина. Хлопчик. Син. І ми... я... хочу назвати його вашим ім'ям.

Доктор Паскуда завмер. У нього було людське ім'я. Його звали Юрієм.

Розділ II Юрій

1

Повернувшись до свого помешкання, котре винаймав за шалені гроші у старого скнари-гендляря, що тримав напівлегальну букмекерську контору за кілька кварталів віддалік, Юрій побачив двері підозріло прочиненими. Сутеніло. Зупинив своє старе, роздובбане «шевроле» посеред брудного, захаращеного всіляким непотребом тісного дворика, неквапливо заглушив двигун.

Прочинених дверей не траплялося з минулого року, відколи його квартиру спробувала обчистити місцева банда наркоманів. На їхнє лихо, він тоді виявився вдома. Тож Юрій знав достеменно: більше вони не навідаються.

Вийшов із машини, попрямував до будинку. За хвилину піднявся розхитаними залізними східцями, з котрих спускав наркоманів. Його холостяцький барліг тулився на другому поверсі пошарпаної негодами й неоковирно розмальованої графітістами старої будівлі. Разючий контраст із неприкритою, екстравагантно напівоголеною розкішшю клініки. Але з незаперечних переваг був у цього непоказного житла власний відокремлений вхід, що швидше нагадував пожежну драбину. Та за таку принаду належало сплачувати додатково. Готівкою.

Він нечутно переступив поріг. Посеред похмурої запилюженої вітальні уздрів гендляря – власника своєї найманої квартири. Той був неохайним кульгавим стариганом, що дивився на світ скептично і зневажливо, помітно припадав на праву ногу, страждав від болів на перемену погоди, а грошей на нове тіло уперто шкодував, складаючи їх на щось важливіше. Юрій полегшено перевів подих – вочевидь, той припхався за рентою.

– Бачу, тут нічого не змінилося, – похмуро озвався до нього гендляр замість привітання. – Це добре, хату треба тримати в порядку.

– Авжеж, – погодився Юрій і дістав гроші. Він анітрохи не порушив «порядків» старого гендляря, що панували в цьому занехаяному, завжди напівтемному помешканні, куди не любило зазирати сонце, а із закіптюжених кутків мирно звисали гірлянди павутиння. І порушувати їх не збирався. Утім, у масних очицях старого, що зачаровано споглядали, як ковзають і шелестять стодоларові банкноти, промайнула тінь якогось дивного занепокоєння.

– Сусіди кажуть, у тебе є пес. Потворний такий, схожий на облізлого вовчиська. Бачили, тиняється тут ночами... Про пса ми не домовлялися.

– Він нікого не займає. Даю ще дві сотні на місяць. Вважай, відтепер домовились.

Господар ствердно кивнув, перерахував гроші, пішов було до дверей, а проте ще раз озирнувся, ковзнув підозріливим каламутним поглядом довкола.

– Щось я не розумію... А де ж він спить? Не в хаті ж, із блохами та брудними лапами?

– Він не спить.

– Та й черепків собачих не бачу. Десять же має бути собача миска?

– Він їсть так.

– Твоя справа, – махнув рукою. – Тільки щоб не сраб мені тут по хаті.

– Він не сратиме.

Господар потупцював на місці і, не знайшовши більше чого спитати, неквапом почва-
лав до дверей. Біля одвірка навіщось знов зупинився.

– Май на увазі, до такої хати черга охочих. Хата ж он яка пристойна, всім би в таких жити! Та й беру я недорого. А що район такий – то ще гірші, мабуть, є.

«Це навряд чи», – подумав Юрій, мовчки грюкнув за ним дверима, з полегшенням перевів подих. Пса він не мав. І був певен, що ніколи не матиме.

2

Спровадивши гендляр, Юрій за звичкою прийняв душ, поснідав (чи повечеряв) тим, що знайшов у крижаних нутрощах напівпорожнього холодильника, і тепер мав би як слід відіспатися. Ліжком йому слугував широкий матрац, недбало кинутий попід стіною. За всі роки він так і не навчився спати інакше. Навіть якщо випадало коли лягати у справжнє ліжко, серед ночі однаково прокидався й задля безпеки перебирався з ковдрою на підлогу.

Жінок це чомусь доводило до сказу.

Часом він замовляв собі повій. Природа нахабно брала своє, і коли Юрій відчував, що от-от почне кидатися на жінок просто посеред вулиці, дзвонив одній і тій самій дівчині – апетитній, небалакучій білявці з третім розміром грудей. Він трохи знав її – іноді, коли клієнтів було обмаль, білявка зверталася до центру з питань трансплантації свідомості і здавала своє тіло в оренду погодинно. Тож вона так само не раз чула про Юрія – відповідно, не боялася й час від часу бувала у нього вдома.

– Дивак ти все-таки, – сказала дівчина, вперше переступивши поріг. – Заробляєш такі грошиська, а досі їздиш на роздובаній старій машині, живеш у бозна-якому хліві...

Глянувши у вікно, вона уздріла те, на що він дивився щодень: двоє колоритних наркоманів місили ногами товстуна-наркоторговця.

– Це ж найпаскудніший район Портленда, я вгадала?

Юрій підійшов, став поряд. Тепер вони разом спостерігали зворушливу, майже кіношну наркодраму за вікном.

– А може, я не заслуговую на краще?

Шльондра з подивом зиркнула на нього, стелула плечем, відійшла од вікна, знову роззирнулася довкола.

– Хата хоч власна? – спитала, аби просто про щось спитати.

– На біса мені власна? – він налив їй віскі, сів у крісло навпроти і просто дивився, як вона п'є. Потому використав її за призначенням. На підлозі.

...Юрій скинув із себе весь одяг, влігся на матрац, натягнув ковдру. Шльондри, на диво, сьогодні не хотілося. Та й сон не йшов. Сон не любив його, наче зумисне минаючи стороною, а якщо й надходив, то не приносив нічого, крім рваних химерних марень, котрі (Юрій знав це) найчастіше були уривками недожитих життів тих, кому він помагав зникати.

Іноді йому снилася війна, яка пройшлася й по ньому. У таких снах Юрій завжди був десятирічним наляканим хлопчиком, що ховався під лавкою, доки в хаті нищпорили дорослі озброєні чоловіки. Снився старий мольфар, що судомно спливав кров'ю на земляній долівці. Снилось сире м'ясо, яке він рвав, шматував, розгризав зубами. Снився тваринний жах в очах інших людей.

Та найчастіше йому марився кам'яний, посірілий від часу католицький притулок для дітей-сиріт, загублений серед скель та лісів якоїсь далекої напівзабутої країни. Снилася дівчинка на ім'я Іванка.

Я тебе обрала. Тепер ти маєш захищати й оберігати мене.

Відгорнувши ковдру, Юрій зіскочив з місця. Випростався. Міцним натренованим тілом, котре складалося з самих лише сталевих напружених м'язів, уздовж і впоперек зміїлися шрами. Кожен мав власну історію. Кожен мав ім'я. Спина була покреслена слідами від нагайки з грубої сиром'яної шкіри. Через увесь торс тяглася крива рвана канава від тупого

ножа зі щербинами. Руки та ноги вкриті грубими рубцями від куль, опіків, відкритих переломів...

Він розчахнув вікно. Навстіж. Круглий повновидий місяць глипнув на нього підбитим каламутним оком й неохоче пірнув у брудне пелехате лахміття хмар. Та Юрій знав: за хвилину світило вирине знову. Його тілом пройшовся тріскучий нервовий імпульс. Перший. Наступні злилися в суцільну гарячу хвилю, зсудомили м'язи, збурили й скип'ятили кров, озвалися суголоссям відбірного виючого болю в самій серцевині кісткового мозку. Із перетиснутої невидимими лещатами горлянки вирвався глухий хрипкуватий крик, що більше скидався на звірине гарчання. Юрій схопився тремтячими руками за підвіконня. Не втримався, впав на коліна. Аби як доповз до стіни навпроти і з останніх сил припнув себе кайданками до чавунної батареї опалення.

Блідим потопельником сплив молодий місяць.

Тільки б дочекатися світанку й не здичавіти од спогадів.

3

...Колись у нього був дід. Вони жили самотниками у старій глинобитній хатинці в самій гущавині карпатських лісів і ні до кого не озивалися.

Сусіди, які мешкали в чепурних будиночках віддалік, вважали його діда злим чаклуном, а малого чорнявого Юрка (йому тоді заledве виповнилося років шість чи сім) кликали циганчам, байстрючам, котре хтозна з яких країв сюди до чесних людей прибилося. І як у чесних людей раптом щось дохнуло в хазяйстві або ж туристи-постояльці довго не зазирали, то все відьмак був винен зі своїм вилупком.

До діда часто просилися заїжджі. Слава про нього як про могутнього ворожбита розлягалася далеко за межі їхніх гірських країв, тож непрохані гості тяглися нескінченними чергами, часто ночували у них попід тином. Та дід був упертий, гонористий, перебірливий. Приймав лише тих, «від кого сходило світло», як він любив повторювати, решту кляв і гнав світ за очі. Особливо гидував звабницями та перелюбниками, що жадали любовних приворотів або чарівного зілля, яке мало творити неймовірні дива з підупалою чоловічою силою, зневажав крадіїв та аферистів, котрі являлися, щоб здобути «удачу в бізнесі». Від них, казав дід, не сходило світло, натомість за версту тхнуло зіпрілою, мертвотно-земляною темрявою. Малий лише знижував худими плечима. Світло те бачив лише дід. Темрява теж смерділа тільки йому. Із часом і Юрко навчився щось таке розрізняти, чи то пак відчувати людей. Мине ще багато років, і одного дня він зловить себе на думці, що віддав би чи не все, що має, аби тільки цього дару позбутися...

А потім у їхніх гірських краях щось змінилося. В одну ніч якась мара налетіла на чепурні сусідські будиночки, розграбувала й спалила їх дощенту, люди почорнілими мовчазними вервечками потяглися вище у гори, і, на диво, ніхто вже не грішив думками на його діда – спалені будиночки були справою не злих чарів, а людських рук, котрі навіть ворожбитові спинити не до снаги. Довкола оселився біль, страх і відчай, дід спохмурнів і майже перестав розмовляти з малим, хоч би скільки той допитувався, що ж ото діється навкруги.

Юрко дедалі частіше тікав до лісу. Ліс приймав його, наче другий дім, схрещував над ним кошлате віття столітніх дубів і смерек, озивався до нього пташиними зойками, звіриними згуками, тремким зміїним шарудінням. Ліс вирував і ворухився, а стомившись, на якусь мить стишувався, завмирав. Малий завмирав разом із ним, падаючи горілиць у густу некошену траву, й поринав у зморений нетривкий сон. І видівся йому примарний щезник, що натхненно вигравав на флюярі, прикликаючи до танцю смішливих мавок, котрі чигають на заблуканих чоловіків. Трохи згодом із обрисів прадавніх дубів проступав кумедний дядько-чугайстер, і мавки танули, розліталися напівпрозорим павутинням довкруги.

Чугайстер не дивувався, а навпаки, дружньо підморгнувши музиці-щезнику, ставив волохаті руки в тлусті, розгодовані боки і йшов у запальний гуцульський танок. Він незграбно вихилявся, гатив босими п'ятами об землю, присідав, затято крутився довкола себе. І так аж до знемоги – доки не падав до підніжжя старезного дерева й не розчинявся в його корінні, що крученими вузлуватими лапами простягалось з-під землі. Флюяра ставала тінню від гілки неподалік. Щезник обертався на скелю. А Юрко усе то бачив. Направду бачив, хоч би скільки потому його переконував дід, що всі химерні істоти давно вивелися з карпатських лісів. Їхнє місце посіли люди – в стократ підступніші за лісових духів. І малий не оминув зустрічі з людьми.

Одного разу, як він, сховавшись в гущавині, майстрував собі з дерева свистілку, до нього долинули дивні звуки. Стогони. Сміх. Зітхання. Ліс так не озивався. Юрко знову вслухався. Він давно не чув і не бачив живих людей, тож не одразу признав ті голоси за людські. Спершу відкілясь вужем наповз страх, умовляючи малого зараз же бігти додому. Він би так

і зробив. Але сорока-цікавість узяла гору, й, забувши за майстрування, Юрко сховав саморобного ножа за ремінь і поповз на голоси.

Їх було троє. Двійко брудних неголених чоловіків і одна жінка – рудоволоса, пишнотіла, розхристана. У повітрі бриніло первісною хтивістю, тваринним потягом і здичавілою жагою. Тріщали й ламалися довколишні кущі. Доки молодший чолов'яга смикався й вихилявся на жінці, а вона сходила млосними стогами й зітханнями, старший стояв над ними і м'яв собі вміст матні. Згодом молодший підвівся й відійшов убік. Старший зайняв його місце поміж білих драглистих стегон молодиці. Жіночі скрики й умління, що були трохи вляглися, постали з новою силою, озиваючись на кожен поштовх другого чоловіка, котрий припав їй до вподоби, вочевидь, іще більше, ніж попередній.

Юрко застиг, побачене перетворило його на кремінь. Усередині кременя сказано калатало серце. Він не знав, як зветься те, чим на його очах займалися дорослі, але розумів: це щось таке, чого йому не треба було бачити. Боявся поворухнутися, аби не тріснула випадкова гілка, не осипався зрадливий ґрунт...

Ураз жінка упіймала його наляканий дитячий погляд своїм. Очі мала дрібні й колючі, затуманені чимось недобрим, незрозумілим. А повні вуста, що палахкотіли червоним, зараз же готові були зірватися у сполоханий зойк. Він затамував подих – це кінець, тепер його ганебно виволочуть із кущів, спитають, що він там робив, і, не дочекавшись відповіді, застрелять. Адже чоловіки мали зброю.

Але жінка нічим не виказала його присутності. І не відпустила погляду. Чоловік зверху на ній почав рухатися швидше, знавісніло, майже з ненавистю вгризаючись у її стигле розпашіле тіло. Він вив і гарчав, притискаючи її до землі, душив, лишаючи на шкірі подряпини від брудних обламаних нігтів. Руда не опиралася. Та, схоже, її набагато більше розпалював сторонній погляд, котрий усе то бачив, аніж саме брутальне злягання, бо жінка раптом розтулила вуста й посміхнулася.

Юрко здригнувся, він угледів на її вдоволеному обличчі не звичайну людську посмішку, а хижий звіриний вишкір. Чоловік, востаннє сіпнувшись на самиці, скрикнув, сповз і завмер. Жінка зм'якла, відкинула назад сповстане довжелезне волосся, нарешті відпустила Юрка поглядом. Тієї ж миті він зірвався з місця й сполоханим клубком покотився геть, падав, зводився на ноги і біг знову – подалі від цих людей, подалі від цього місця, навіть не озираючись, не зупиняючись, аби перепочити й дізнатися, чи, бува, не наздоганяють.

Дідові він нічого не розказав. Кілька наступних днів у нього ще стояла перед очима гола лісова жінка та її чоловіки, а потім він знову став дитиною й подався шукати дитячих розваг. Збирав солодку дику малину, крилаті гриби й цілющі трави, перегукувався з лісовими птахами, наскакував із розгону в скрижанілий потік шумливого Черемошу, лякав верескливих жаб і напівсонних дурних риб та відчайдушно мріяв про друга, з яким можна було б розділити ці нехитрі забави.

4

А час неспинно летів. І от уже сповнилося Юркові десять років, а вони з дідом так і жили відлюдниками в непримітній гущавині лісу, остерігаючись усіх і кожного. Одного ранку був собі змайстрував Юрко дерев'яну клітку-колесо й упіймав на сильце в лісових хащах руде схарапуджене білчєня. Із пухнастого бранця міг вийти неабиякий друг. Аби лишень його приручити. Юрко запустив білчєня в клітку і дуже тішився, споглядаючи, як воно несамовито взялося до бігу й замайоріло в колесі вогнистою стрічкою. Білчєня думало, що втікає, а саме літало по колу, наздоганяючи власний хвіст. Так тривало, доки на Юркове плече не лягла важка дідова рука.

– Відпусти білку.

Малий здригнувся, сполохано скочив із місця, ще не уявляючи, чим має виправдовуватися, проте знав – дідові варто казати лише правду.

– Я б відпустив! Я лишень хотів ще трохи подивитись, як вона грається!..

– Вона не грається. Це ти граєшся.

Білчєня було негайно випущене на волю. Та навряд чи воно прийшло до тям – мабуть, так і втікало до кінця своїх білчаньх днів...

Із того часу, як щось ставалося недобре у його житті, Юрко завше собі злісно нагадував: «Це тобі за білку, сучий сину!» І як кілька днів по тому до їхньої хати вдерлися троє озброєних чоловіків і зарубали діда, що пробував боронити господа, малий, ховаючись під лавкою, крізь сльози подумав: це ж вони прийшли мститися за білку й через те відібрали у нього діда. І тільки згодом, коли минуло багато-багато років, до нього прийшло розуміння, що він не сам-один такий, у кожного в житті є така забута, припорошена пилом провини власна білка, за яку належить розплачуватися до скону віку. От тільки білки такі коштують дуже дорого, і майже ні в кого немає аж таких статків, щоб від них відкупитися раз і назавжди...

– Утікай, Юро... – прохрипів дід, спливаючи кров'ю на підлозі, доки хатою нишпорили убивці.

Малий затиснув собі рота рукою, аби стримати зрадливий непроханий крик, зсередини просилися сльози, йому було шкода діда аж до ріжучих спалахів в очах, а втікати не хотілося, та й не було як – у дверях стояв на сторожі плечистий велетень-чолов'яга з рушницею навскоси.

– Я не можу, – ледь чутно прошепотів Юрко.

– Ти можеш! – сердито наказав дід і завмер у калюжі з крові.

На його люті слова озирнулися вбивці, почали обступати лавку, що під нею ховався хлопець, наставляли до неживого діда рушниці, грозилися, казали комусь виходити, або вони зараз же стрілятимуть.

Коло стискалося. Малий зачаївся. І як один із нападників раптом посковзнувся на ще гарячій дідовій крові й упав обличчям просто під оту лавку, Юрко стрибнув йому на широку спину, відштовхнувся від неї руками-ногами й злетів у повітря. Його тіло зробилося пружним, легким, гнучким. Дерлося на кручі, обсипало камінь, перелітало над прірвами. Десь віддалік лунали постріли, грубі вояцькі крики. Та він не зважав, наче йшлося вже не про нього, просто тікав щодуху, не озираючись.

Кілька наступних днів привиддям тинявся лісами, на ніч забивався в гірські ущелини, здригаючись від кожного шереху, остерігаючись власної тіні. Щезники й мавки більше йому не являлися. Переінакшився й ліс – по смерті діда він раптом став похмурим, чужим, загрозливим, щомиті готовим підстерігати, накинутися, проковтнути.

Третьої ночі голод і страх вигнали малого з криївки. Юрко знав, що мусить вертатися до людей. Перебрався через струмок. Зупинився біля кам'яних мурів високої фортеці, схожої на монастир. Звів очі в нічне серпнєве небо, що з нього зграйками обсіпалися дрібні, як горох, зірки. Завив на молодий місяць. Тиша. А на ранок біля воріт притулку знайшли наляканого, ледь живого хлопця, що дрижав від холоду. Прийняли. Так він втрапив до сиротинцю.

5

Першою, кого він побачив, як прийшов до тям на вузькому твердому тапчані притулку, була та лісова жінка. Щоправда, тут вона не ходила голою. Як і всі дорослі, що опікувалися сиротинцем, лісова жінка мала довге чорне убрання й суворо-смиренний, дещо зверхній вираз на блідому, тепер чомусь зовсім негарному обличчі. Розкішне вогнисто-руде волосся цнотливо ховала під вейлом – чернецьким головним убором із минулих століть.

Жінку належало кликати сестрою Стефанією.

– Прокинувся? – в маленьких, глибоко посаджених очицях черниці зблиснув недобрый вогник. – Маю розмову. Те, що ти колись бачив у лісі...

– Я нічого не бачив, – обірвав її на півслові Юрко.

Сестра Стефанія зацікавлено глипнула на малого. Поводиться як дорослий. Начебто полегшено перевела подих. Потім дещо ображено підібрала пишні уста.

– Добре. Тільки ж гляди, щоб згодом не виявилось, що *бачив*, – звелася на увесь свій величний зріст, затуливши йому собою крихітне віконце аж під самою стелею. – Як прокинувся, то вставай. Нема чого тут вилежуватись. Піду скажу настоятельці, маємо ще одного хламидника! – гойднулися широкі стегна під просторим чорним убранням, черниця рушила до дверей.

Потому на Юрка очікувала зустріч-розмова з матінкою Магдалиною, що й виявилася настоятелькою притулку. На відміну від огрядної молодії черниці з крихітними мишачими оченятами й ницим потаємним життям, ця худорлява старенька жінка, хоча й намагалася видаватись суворою, мала відкриті, добрі й лагідні очі – такі самі, як у сумної посивілої Божої Матері, що незворушно дивилася на світ із вицвілої порепаної ікони на стіні.

– Тепер ти житимеш із нами, – ледь примітно всміхнувшись, повідомила малому стара настоятелька. – Ходімо, познайомишся з іншими дітьми.

Знайомство з «іншими дітьми» не принесло нічого доброго. В Юркові одразу ж признали те брудне «циганча» й «байстрюча», що жило зі старим мольфаром. Щойно за матінкою Магдалиною зачинилися двері, дівчата обдарували його злісними, образливими прізвиськами, а хлопці – болючими стусанами. Потому знічев'я розійшлися. Ніхто не хотів із ним знатися. І хоч усі тутешні діти йменувалися наразі сиротами (інакше не опинилися б у притулку), вони бачили між собою та ним нездоланну прірву. Бо в них колись були люблячі батьки, а в нього – ні.

За похмуру непоказну зовнішність, у якій вгадувалося щось від вовка, малого прозвали ще й «чудовиськом», «вовкулаком» і принагідно вигадали історію його з'яви на світ. Згідно з цією історією, Юркова мати була злою старою відьмою, котра злягалася в лісових хащах із вовками. Від тих огидних щонічних злягань відьма завагітніла й народила вовчєня, а сама стекла кров'ю під час пологів. Її потворного вилупка знайшов і прихистив чорний мольфар, аби передати йому свої лихі уміння.

Здається, встиг. Бо згодом і до притулку примандрували оповіді дідових убивць про ту фатальну ніч. Виявилось, шукали вони малого. Але й на слід його не натрапили. Натомість, оповідали, старий мольфар тримав у хаті справдешнього вовка, який просто на їхніх очах вискочив у вікно.

Юрко не вірив у ці моторошні оповідки, але й заперечити їх нічим не міг, бо дід жодного разу ані словом не обмовився про те, як його малий вихованець з'явився на світ, хто його батьки і чому він їх ніколи не бачив. Цим Юрко справді різнився від решти дітей, котрі добре пам'ятали своїх покійних татусів та мамусь і могли ділитися спогадами про них аж до глибокої ночі. У такі хвилини він волів бути глухим.

Та й на вовка перекидатися чомусь не виходило. Довелося звикати до нового життя. Бо в притулку був зовсім інший розпорядок дня, аніж той, до якого він пристосувався, коли жив із дідом. На світанку всіх вихованців будили, змушували обливатися крижаною водою й вели до вранішньої молитви. Юркові й тут несолодко велося: він не знав жодного слова навіть із «Отченаша», постійно збивався, казав щось не те, а найчастіше просто мовчав, куняючи на ходу. Однак вербові різки, що стояли в кутку саме про такий випадок, швидко змусили його без пам'яті завчити усі молитви та літанії, і згодом він казав їх навіть краще та голосніше за всіх. Хай мають, якщо так треба. Його навіть почали ставити за приклад іншим дітям. Здавалося, він насправду увірував їм у їхнього Господа Бога, аби тільки не били привселюдно. А в душі лишився таким, як був, – дикуном, звіром, язичником.

Молитовний час тривав понад дві години. Потому дівчат залишали мити й прибирати покої, а хлопців вели у двір на господарчі роботи. Найбільше Юрко любив працювати у стайні. Щоправда, коні його сторонилися – всі, крім норавливого гнідого красеня на ймення Чаклун. Малий одразу вподобав гнідого, а той, на диво, потягнувся до нього. Решта хлопців, гмикнувши, неохоче відступилися, коли з'ясувалося, що Юрко єдиний, кого підпускає до себе Чаклун. І єдиний, кому запальний кінь раптом дав себе осідлати й не наважився миттєво й боляче скинути зі своєї спини, як то не раз із ними бувало... Так до зневаги додалися ще й заздрощі. Але малий на те не зважав. Він міг годинами розмовляти з Чаклуном, вичісувати йому розкішну хвилясту гриву, чистити брунатну лиску шкіру, навчати його усіляким цирковим фокусам, які сам же й вигадував на ходу. Нарешті в нього з'явився друг.

Господарчі роботи слід було завершити до обіду. Опісля вихованцям казали мити руки й урочисто вели до їдальні. Це була найулюбленіша мить усієї днини для більшості дітей, адже годували їх тільки раз на добу. Лише тут поставала тиша й брався ідеальний послух та бездоганний порядок. По обіді ж їм влаштовували «навчальні години» в просторій вогкуватій залі притулку, розсадивши за старі перекошені парти. З'ясувалося, у свої десять років Юрко не вмів ані писати, ані читати. І це стало приводом для нових глузувань і знущань. Варто було продзеленчати дзвоник до перерви, старші хлопці без вагань налітали на нього й починали гамселити руками й ногами. Дівчата сміялися, збившись у купку неподалік. Часом це відбувалося просто на очах у сестри Стефанії, котра чинно продовжувала сидіти за вчительським столом, перевіряючи диктанти, ще й вставляла вряди-годи, аби хлопці не передумали битися:

– Так йому! Так йому!..

Юрко забивався в куток або ж під стіл, гарчав, як роздратований пес, затулявся руками, часом пробував захищатися. Однак із того мало що виходило. Знущання припинялися, коли сестра Стефанія, начебто вдовольнившись, неквапом підводилася й без поспіху прямувала до них.

– Та годі вже, годі вже з нього... – примовляла, розпливаючись у масній посмішці. – Ви ж не хочете мені його тут забити? А матінці Магдалині я що скажу?..

І хлопці їй беззастережно корилися. Юрко важко відсапувався, проте зі схованки одразу вибиратись не наважувався. Він навіть думати боявся, чому запальні хлопчаки-підлітки так слухаються цієї дорослої жінки.

А ночами, коли не міг заснути від дошкульних синців та подряпин, що вкривали йому все тіло, знову згадував ліс, стару дідову хату і понад усе мріяв про свободу. Останнім часом він завше занурювався думками в те відчуття польоту, невагомості, первісної змоги, котре відчув, тікаючи від убивць. Він досі не розумів, як йому вдалося втекти. І не відав, чи зможе колись у те фантастичне відчуття повернутися.

6

Одного дня просто під час «навчальних годин» матінка Магдалина привела до зали чударнацьки вбрану крихітну дівчинку з великими волошковими очима, зупинилася з нею перед іншими дітьми й сказала:

– Це Іванка. Їй шість років. Відтепер вона житиме з нами.

Потому настоятелька висловила побажання, щоб усі вони подружилися з новенькою, відпустила її руку й пішла у справах. Діти принишкли, взявшись звіддала розглядати чужинку. Вбрана була в ошатну оксамитову сукенку, з-під подолу котрої гостро визирали чудові шкіряні чобітки, на плечах мала дорогу хутряну накидку, а чорне блискуче волоссячко було вкладене у вигадливу недитячу зачіску, з якої вже встигли вибитись поодинокі пасма. Гостя здавалася не простою. Знайомитись, а тим паче дружити, з нею ніхто не поспішав. Тож мала, вочевидь, вирішила сама зробити вибір. Вона роззирнулася, обвела присутніх сміливим, по-дорослому оцінюючим поглядом і без вагань рушила до Юрка.

– Я тебе обрала, – дзвінким голоском повідомила йому. – Тепер ти маєш захищати й оберігати мене.

Так Юрко вперше усвідомив, що він чоловік. І що був хтось, хто потребував його допомоги. Нагода не забарилася. Новенькою, що поводитися, наче графиня з прадавніх часів, зацікавилися інші хлопці. І хоч вони досі вдавали, що їм нема про що говорити з дівчатами, але дочекалися слушної нагоди й заманили Іванку до стайні, аби «перевірити, чи й справді вона шляхетного роду».

Та, щойно вони обступили малу з наміром влаштувати їй рішучий допит й докладне дізнання, між ними й полонянкою, наче з-під землі, виріс Юрко.

– Не руште її, – в лівій руці хлопчини зблиснув кривий саморобний ніж.

Чи то їх налякав його ніж, чи то в погляді дрібного худорлявого циганчати вони уздріли щось незвично рішуче, недобре, по-вовчому загрозливе, але старші хлопчачи відступилися, плюнули собі під ноги й неохоче потяглися до виходу зі стайні. А надвечір підстерегли його біля Чаклуна, зірвали сорочку, прив'язали до одвірка і з недитячою жорстокістю відшмагали нагайкою з сиром'ятної шкіри. Ті шрами zostалися йому на все життя. Особливо старався ватажок хлопчачої зграї – високий білявий юнак на ім'я Орест. Ставний, вродливий, схожий на янгола, коли всміхався. Щойно стомлювалась одна рука, янгол перекладав нагайку до іншої, щосили заносив її над головою й радісно сміявся, коли кручене продублене віття малювало криваві смуги на спині ворога, виривало з неї шматки шкіри і м'яса.

Юрко зціпив зуби, тяжко дихав і злісно мовчав – крик видавався йому приниженням, ганебним зізнанням у безсилій, безпорадній поразці. Поряд за стійлом бив копитами, несамовито іржав і рвався з прив'язі осатанілий Чаклун. Та хлопці на те не зважали. Просто трималися подалі від стриноженого коня. Спинилися, коли молодший брат Ореста, хитріший і поміркованіший Мирослав, сказав, що «як циганча зараз випустить дух, то поставлять їх до ранку в кутки на горох».

Білявий знехотя відкинув нагайку, неквапом підступився до напівнепритомного Юрка, вихопив у нього з-за ремня саморобного ножа й одним змахом перетяв мотузку, котрою той був прив'язаний за руки до дерев'яного одвірка.

– Скажеш комусь, зробимо те саме й з твоєю дівкою! – процідив крізь зуби, коли той безвільно сповз по стіні на присипану сіном земляну долівку.

Потому ватага вивітрилася зі стайні. Юрко спробував поворухнутися. Шкіра на спині наче зайнялася вогнем. Він згадав про Іванку. Вони їй погрожували. Зібравши докупи останні сили й несамовиту, нерозтрачену злість, що хвилями здійснювалася зсередини, він

помножив її на жагу помсти й поповз до Чаклуна. Дорогою підібрав пожбурену Орестом нагайку. Аби як звівся на ноги й почав сідлати враз стихлого, заспокоєного коня.

Хлопців наздогнав уже на вигоні. Обсівши колом стару смереку, вони схвильовано ділилися враженнями від свого нещодавнього «подвигу», курили першу в житті, невміло скручену цигарку з кіз'яків і мріяли про подальші «звершення». Юрко увірвався верхи на Чаклунові просто до їхнього дружнього товариства й без розбору взявся періщити всіх нагайкою. Хлопчаки кинулися врозтіч, але розлючений, окрилений ненавистю вершник їх наздоганяв, і над їхніми зігнутими спинами знову здіймалася й свистіла покривавлена нагайка із сиром'ятної шкіри. Не дісталось лише Мирославу. Він спритно видерся на смереку і вже звідти з цікавістю спостерігав за подіями. А от найбільше постраждав Орест. Юрко шмагав його, аж доки той підкошеним упав на землю, затуляючись руками, скорчився од нестерпно пекучого болю й узявся слізно-принижено благати про пощаду.

Зупинився, заспокоїв змиленого розбурханого Чаклуна. Тримаючись за вуздечку, легко схилився над поваленим ворогом, висмикнув у нього з-за рем'я свого кривого саморобного ножа і повернув зброю на місце. Потому просто пустив коня інохіддю в напрямку до при-тулку.

Ту ніч Юрко провів у холодному кутку колін'ями на горохові, бо хлопці не втрималися, розказали. Проте він почувався переможцем. Дивина та й годі. Він не зміг постояти за себе, коли йшлося лише про нього, зате без зусиль розправився з кривдниками, щойно справа дійшла до Іванки. Вона й була його силою. Поряд із нею він чув у собі таку міць і незламність, що годі було проти нього ставати.

Із того дня старші хлопчаки не наважувалися до нього чіплятися. Іванку теж більше жодного разу не займали. Єдине, що собі дозволяли, – недобррозичливі косі погляди – щоразу, як бачили красуню й чудовисько разом.

Але йому то вже нічого не важило. У нього була Іванка.

Вона дивувала й захоплювала його. Її цікавило все довкола: звідки взяли Карпатські гори та смерекові ліси, небесні громи й блискавиці; де ночує сонце, коли стомлено сідає за небокрай; хто ховається серед скель, шовкових косиць і запашної рути; чому вода в Черемоші холодна-крижана навіть у найнестерпнішу спеку? Юрко розказував їй все, що знав, коли ж відповіді в нього закінчувалися, вигадував їх просто на ходу, аби тільки Іванка й далі не зводила з нього зачарованого погляду своїх чистих ясно-волошкових очей, і дуже переживав: що ж то буде, коли вона подорослішає та зрозуміє, що він трохи брехав їй?..

Та була одна річ, котру, попри свій старший вік, хлопець ніяк не міг збагнути про Іванку. На відміну від решти дітей, що наввипередки полюбляли хизуватися своїм колишнім родинним домом та безмежно коханими батьками, минуле своє тримала при собі. І хоч Юрко вже сам просив її розказати, шестирічна Іванка лиш невесело всміхалася, заперечно хитала головою й переводила мову на інше. А дізнавшись, що він досі не вмів читати, якось притягла до стайні велику книжку з казками народів світу й, розгорнувши її на першій-ліпшій сторінці, рішуче постановила:

– Будемо вчити тебе читати.

Юрко здивовано витріщив очі на малу.

– А сама ж умієш?

Замість відповіді вона чемно повернулася до початку книжки, витримала справдешню театральну паузу й без найменших збивань, зусиль та зупинок узялася читати йому казку про красуню Білосніжку та її семеро кумедних гномів.

Юрко так і присів. Заслухався. Чаклун теж незвично нашорошився, навіть стригти вухами перестав. Дивина та й годі. Їй же тільки шість років! Інші вихованці сиротинцю й у чотирнадцять заледве ліпили літери у склади, ціною титанічних зусиль видобуваючи з них слова, а проте неймовірно цим пишалися, бо він і того не вмів. І був певен, що ніколи не

зуміє, адже сестра Стефанія, що навчала їх читанню й письму, кожного разу з таким гонором і зневагою нависала над ним, що він просто ціпенів, лякався й миттєво забував ті трійко знайомих літер, які встигав розпізнати...

За кілька тижнів він уже читав, як Іванка.

7

Минуло три роки. Юркові виповнилося тринадцять, Іванці – тільки-но дев'ять. За цей час він став вищим і помітно ширшим у плечах. Змінився й переламався голос, невловимо подорослішали очі, стала іншою навіть хода. І хоч він не зробився мальованим красенем, як полохливий, схожий на білявого янгола з різдвяної листівки Орест, проте від смагляво-чорнявого Юрка променилася якась непритаманна білявому, неприхована чоловіча певність та сила, котру годі переказати словами, можна лише упіймати поглядом.

Дівчата вже дивилися на нього якимось інакше, дедалі рідше лунали йому навздогін колючі прізвиська на кшталт «циганча», «байстрюк», «чудовисько», зате не раз він ловив на собі їх незвично мрійливі погляди. Особливо чудними і водночас вабливими були туманно-зеленкуваті очі стрункої білявки Ярини, котра раніше зневажала його більше за всіх. Її найліпша подруга – округла, руденька, щедро всипана золотими веснянками веселунка Софія, теж ніяково змовкала в його присутності, і лункими коридорами притулку вже не так розливався її дзвінкий життєрадісний сміх...

Що б то могло означати?

Проте йому не було жодного інтересу до дивно зміненої поведінки дівчат. Усі його думки й почування без решти зайняла Іванка. Він не міг відвести від неї погляду. Від її чорного густого волосся, що хвилями сягало нижче талії, від білосніжно-фаянсової шкіри й особливо – від глибоких синіх очей, що заступили йому собою сонце. Здавалося, з кожним днем дев'ятирічна Іванка стає дедалі вродливішою. Однак Юрко не мав щодо неї нищих, сороміцько-тілесних помислів, які інші хлопці таємно плекали стосовно дивовижно розквітлих на весну дівчат. У його уяві Іванка була незаплямованим ідолом, божеством, яке належало захищати й оберігати, пильнувати, аби ніхто не осквернив його навіть поглядом.

Її біль він відчував сильніше, ніж власний. Одного разу, коли вони вдвох блукали зеленими пасовищами й раптом вирішили зійти до річки, Іванка спіткнулася й боляче розсікла коліно об камінь. У її велетенських по-волошковому синіх оченятах зблиснули й зупинилися сльози. Заюшила кров. Юрко відчув майже такий самий пекуче-нестерпний біль, а чим зарадити – до пуття не знав. Спробував пригадати дідову науку. Промив рану водою з Черемошу, нашукав помічного зілля, про яке колись оповідав старий мольфар, приклав до скривавленого коліна. Потому накрив його своєю рукою й заплющив очі. У пам'яті почали оживати дивні слова-замовляння, якими користався дід, коли малий Юрко хворів або ж вертався зі скель з обдертими до крові ліктями та колінами. Самими лише «примівками» старий умів миттю спиняти кров, проганяти найлютіший, найзухваліший біль, гоїти найглибші рани.

Юрко почув його далекий голос, розпізнав напівзабуті чудернацькі слова і заговорив. Кляв і закликав біль, всотував його в себе, відтак одсилав на болота-яри-пустелі, де не ступить людська нога, не пробіжить дикий звір, не пролетить сполоханий одинокий птах... Заговорював стрімку непокірну кров, умовляючи її зараз же завернутися й не втікати з тіла. Прикликав сили чотирьох природних стихій, звертався з шаною до землі, води, повітря і полум'я, прохав їх про поміч.

І природа відгукнулася. У вітті дерев стрепенувся й задвигтів могутній вітер, крижана вода в Черемоші скипіла, здригнулася глибинно земля, з далеких верховин їй озвався тріскачій неприборканий грім. Збулося. Юрко рвучко відняв свою руку од чужої рани, безсило впав на траву, важко дихав, поволі вертаючи до тями. Це вперше він зважився нагло випробувати страхітливую силу природи.

Іванка не зводила з нього розширених від подиву й страху очей. Аж раптом відчула полегкість, звільнення, мерехтливий всепоглинаючий спокій там, де раніше сіпалися й пульсували іскорки нетерплячого болю. Кров спинилася, біль зіщулився, завмер, відступив. За

лічені дні рана стяглася, загоїлася, однак шрам у вигляді неправильного трикутника так і залишився на правій нозі дівчини трохи вище коліна. На згадку про ту химерну okazію.

Потому вже й Іванка не уявляла, як має обходитися без Юрка.

– Я хочу іграшку, – якось попрохала вона, перестрівши його у дворі.

Хлопець замислився. Він не знав, які іграшки до вподоби дівчатам. Але до вечора з підручного ганчір'я зробив їй барвисту ляльку-мотанку – таку, як робив колись його дід, коли якій добрій людині потрібний був оберіг.

– Чому в неї немає обличчя? – зачудовано спитала дівчинка, з подивом і цікавістю оглядаючи подарунок.

Юрко лише стелав плечима. Знав тільки, що то не просто іграшка, а могутній магічний талісман, котрий може і порятувати людину, і звести її зі світу. Шити таку ляльку не можна, слід лише змотувати за спіраллю з ниток і клаптиків тканини. Якось дід розповів йому, що мотанка – то посередник між живими, померлими й ще не народженими. Тому вона має бути безликою, а та, що призначена на оберіг, – із хрестом замість обличчя – символом життя, неба та вічності. Хрестів Юрко не любив. А рис обличчя було не можна. На те, казав дід, були свої причини: якщо ляльці зробити обличчя, особливо ж очі, в них може влетіти дух живої істоти або ж вона перебере собі душу господаря. Тому Юрко остерігся робити ляльці людське лице, залишив його порожнім. Зате вклав у неї відчайдушне бажання стерегти душу Іванки од злих духів та лихих людей.

8

Настали ще більш скрутні часи. Помалу мешканці притулку поїли всіх своїх коней, лишився тільки гнідий Чаклун. Зрештою, черга дійшла й до нього. То була подія, споглядати котру вишикувалися мало не всі діти, хоч настоятелька була категорично проти такої цікавості. Чаклуна випустили у двір. Наче здогадавшись про те, що його очікує, кінь бив копитами, форкав, зводився на задні ноги, ніяк не давав себе загнuzдати. Тоді двійко чоловіків обійшли його ззаду, доки один відволікав спереду. Накинувши на могутню шию аркан, велетня звалили на землю.

Над його тілом здійснювався ніж.

Коли забивали Чаклуна, тринадцятирічного Юрка тримали двоє дужих дорослих чоловіків. Він кричав, видирався, хоч розумів: так треба, інакше вони не виживуть. А потім сталося неймовірне – просто в їхніх руках хлопець почав обростати шерстю, щетинитись іклами, братися звіриними пазурами. Перекидатися на вовка. Усіх присутніх скував невимовний потойбічно-крижаний жах, залунали сполохані крики. Чоловіки скрутили вовка корабельними мотузками й кинули в погріб. Там він і провів ніч. А на ранок знову став людиною і зліг із пропасницею. Кілька наступних днів просто випали йому з життя, розчинилися в тумані спекотних марень й мерехтливо-болючих споминів, з котрих уже не хотілося вибиратись.

Аж раптом на його чоло лягла чиясь маленька прохолодна рука. Іванка. Юрко із зусиллям розліпив очі. У ті кілька днів вона не відходила від нього ні на крок. Виявилася єдиною, хто попри все не злякався кривавого вовкулаки, та ще й дивом умовила матінку Магдалину пускати її до нього в погріб.

Так його тваринна, первісна сутність повернулася до нього. Щойно малий Юрко зрозумів, що здатен перекидатися на вовка, взявся вистежувати дідових убивць. Вибирався поночі крізь вузьке, дивом незагратоване віконце погребу і крався до лісу. Йшов на запахи, на вогонь.

Великі й страшні чоловіки, котрі вдень займалися грабунками й розбоєм, ближче до ночі стишувалися, маліли, розпалювали багаття й обсідали його з усіх боків, ніби химерні лісові істоти, що водилися тут добру сотню років тому. Вовк нарахував із десятків таких ватаг, трималися вони завжди подалі одна одної, на ніч ставили вартових, полохливо здригалися від найменшого подиху вітру, не вірили навіть собі.

Тих трьох, що увірвалися лихої серпневої ночі до їхньої старенької хати, він признав майже відразу. Не за зовнішнім виглядом – усі розбишаки були йому на одне лице. Упізнав за запахом. Від них досі несло свіжою, незагуслою дідовою кров'ю. Обтирався довкола них довго. Вони щоночі змінювали пристановище, забрідали чимраз далі в гори, уперто йшли вперед, часто озиралися, наче тікали від когось, та він щоразу знаходив їх і вперто плівся за ними. Вичікував. Тієї ночі, як вовк постановив собі довести замислене до кінця, над Карпатами худим окрайцем спливав молодий місяць. Ватага нервувалася, довго не вкладалася спати, наче передчувала близьку смерть.

Вовк чувся навдивовижу спокійно. Заліг у траві неподалік від мисливців, слухав їхні побрехеньки, запам'ятовував голоси. А коли вони зрештою поснули, без вагань звівся на ноги. Пошкодував тільки пса. Точніше, пес сам себе пошкодував, коли уздрів голодного схарапудженого вовчиська і з жалюгідним скавулінням відповз подалі в кущі, «забувши» попередити господарів про небезпеку.

Повернувся до притулку на світанні.

А за кілька днів і до них дійшла чутка про вовка-людожера, що завівся в їхніх краях і за одну ніч пошматував на смерть аж трьох дорослих чоловіків. Матінка Магдалина пере-

хрестилася. Іванка заплакала. Юрко ж вирішив зачаїтися і кілька найближчих ночей до лісу не виходити. А надвечір випадково почув крізь прочинене вікно погребя, що серед забитих був рідний дядько Іванки.

Тоді він і злякався по-справжньому. То мав бути кінець. Відтепер вона не схоче Юрка ані бачити, ані знати, більш ніколи не навідається до вогкого, напівтемного погребя, з котрого його вже не наважувалися випускати. Віконце, крізь яке він вибирався на волю, просто серед ночі забили дерев'яними дошками навхрест. Юрко опинився в пастці. Проте Іванка зійшла до нього вже наступного ранку після молитовних годин. Принесла йому поїсти. І доки він похапливо глитав їжу, мовчки сиділа й дивилася в підлогу. Потім розказала йому про дядька.

Колись її родина жила у Львові, батько служив диригентом симфонічного оркестру при Львівській обласній філармонії, мати була піаністкою. А потім щось сталося – в українських містах і селах розпочалися криваві заворушення, грабунки й привселюдні убивства. Проте родина Іванки не встигла нікуди втекти, бо останньої ночі перед від'їздом до будинку ввірвалися озброєні чоловіки-мародери. Їхній ватажок застрелив батька Іванки, що доводився йому старшим братом, а з матір'ю зачинився в опочивальні і зробив там із нею щось таке, від чого вона сама вкоротила собі віку – викинулася з четвертого поверху, щойно за ним зачинилися двері. Налякану племінницю вбивця забрав із собою й віддав до дитячого притулку. Не назавжди. Пообіцяв, що неодмінно повернеться за малою, хай тільки їй виповниться років п'ятнадцять, і з нею можна буде робити те саме, що й з її матір'ю.

Юрко забув про їжу, стиснув кулаки. Зрозумів, чому вона шукала когось, хто міг би захистити її. Він убив її дядька, але будуть інші чоловіки, котрі так само жадатимуть завдати їй болю, бо вже зараз примітно, що з неї виросте незвичайна, рідкісна красуня. Як ота Білосніжка з книжки. Ні, ще краща. Він має бути поряд із Іванкою. За будь-яку ціну слід вибратися з клятого погребя.

Того ж таки дня, Юркові на подив, матінка Магдалина звеліла випустити його з-під варті і більше не замикати. Тільки згодом він зрозумів: вони чекали небезпечного гостя, з котрим не впоралися б усі їхні чоловіки, якби раптом щось пішло шкереберть. Для безпеки їм потрібний був справжній звір. Такий, як той, що шукав дорогу до сиротинцю на старому білому фургоні з румунськими номерами.

9

Прокинувся від сліпучих променів вранішнього сонця, що несміливо вповзли крізь розхристане вікно до старої квартирки, котру Юрій винаймав у кульгавого гендляр. Кайданки, як завше, були розірвані. Ноги – в землі. На руках – кров. Отже, цю ніч він знову провів не вдома. І жодних спогадів на ранок, жодних натяків на те, де він був, що робив... Усе як завжди. Та щось підказало йому – відсутність спогадів не диктувалася його вовчою природою. То – людське.

Зупинившись під крижаним душем, Юрій заплющив очі. Вода колючими струменями лоскотала шкіру, змішувалася вниз з брудом і кров'ю, втікала. Треба як слід замести сліди. Добре, що нема спогадів. Бо їх не змиєш із себе, як кров.

Став перед дзеркалом. Поголився. Стали примітними й задавлені шрами од відкритого перелому щелепи та рваної рани від кулі, котра, судячи з усього, черкнула кістку й вирвала шматок м'яса. І це не додавало Юрієві шарму й чарівності. Утім, на таке він і не сподівався. Однаково зараз він людина. А той, до зустрічі з ким він так довго й виважено ладнався, мав побачити його людиною, не вовком.

О пів на восьму вже вийшов із дому. Вбраний був у чорний статусний костюм із білою сорочкою та краваткою, на ногах – начищені до дзеркального блиску черевики. Ніщо наразі не видавало в ньому нічного звіра.

Легко збіг вузькими розхитаними східцями. Сів за кермо. Його раритетне темно-синє «шевроле», виторгуване колись у перекупників на звалищі нікчемного автозалізниччя, хоч і мало вигляд напіврозваленної руїни, однак завелось напрочуд легко, як розігріта довгим очікуванням, жагуча нетерпляча коханка. За машиною Юрій стежив. Нікому й за жодних обставин її не ввіряв, навіть станції техобслуговування були не про нього, завше сам усе лагодив, чистив та рихтував, годинами вилежуючись під нею, а потім довго відмивав руки від мастила.

Їхав він чимало, оминаючи тягучі міські корки, весь час позираючи на годинник. Близько дев'ятої нарешті зупинився біля похмурих мурованих воріт, що вивершувалися догори терновим вінком із покрученого колючого дроту, крізь який (Юрій навіть не сумнівався в цьому) цілодобово пропускався поперемінний електричний струм надвисокої напруги.

Каторжна в'язниця штату Орегон. Утекти звідси абсолютно неможливо – безліч разів перевірений факт. Зведена зовсім нещодавно, вона дивним чином просіла, почорніла й зістарилася, наче підкошена невинним горем юна вдовиця. Щось поволі виїдало її зсередини.

На контрольно-пропускному пункті, як завше, зустріли непривітно й насторожено. Довга виснажлива перевірка. Допит. Промачування. Сканування. Обличчям до стіни, руки за голову, ноги на ширині плечей. Крок за кроком. Ця не вельми приємна доскіплива процедура забрала ще добру годину. Вочевидь, Юрія тут добре знали, тож навіть на слабку подобу довіри, якою користалися інші відвідувачі в'язниці, він і близько не міг сподіватися.

Коли ж за ним зачинилися останні двері, а за спиною нечутно зупинився й завмер охоронець, перед очима Юрія простерлося широке приміщення з фарбованими на брудно-брунатне стінами та вогкою низькуватою стелею, що на ній одна за одною почали спалахувати вузькі й довгі флуоресцентні очі ламп денного освітлення з минулого століття. Він інстинктивно підняв руку, аби захистити зіниці від агресивних потоків світла, що незвично різнули після напівтемних коридорів буцегарні. Разом зі світлом його скував запах – збочена суміш із хлорки, цвілі, гниття та старого ганчір'я. Він похитнувся. Приміщенням зненацька гойднувся старечий сміх.

Юрій опустив руку – очі вже трохи звикли до ріжучих спалахів та миготіння. Роззирнувся. За кілька кроків від нього стояв металевий прогнутий стіл, поряд – два такі самі стільці, міцно пригвинчені до підлоги. На одному обличчям до нього сиділа скорчена стара жінка в подертому брудному лахмітті, що заледве прикривало скривавлені виразки, котрі вигадливими сузір'ями струпів гніздилися на її пергаментній зморщеній шкірі.

Цю жінку він бачив уперше.

– Це я, Юро, – замість голосу, який він мріяв почути, до прийшлого долетіло ледь чутне шамкання беззубої щелепи. – Вони навмисне обирають тіла, в яких я навіть думати ні про що не можу. Просто не стає сил...

Юрій зробив кілька стрімких кроків назустріч, швидко присів на стілець супроти жінки, ухопився поглядом за її очі.

– Якби я міг, то виніс би тебе звідси на руках.

– Знаю. Колись ти це зробиш. А зараз... тільки не треба до мене торкатися. І не дивись, якщо можеш. Мені неприємно, що ти бачиш мене такою... Це тіло хворе. Воно свербить і пече вогнем. Швидше за все, якась інфекційна хвороба. Та що там, цілий букет хвороб! Йтимеш звідси, вимий руки, як слід. І де вони лише їх знаходять?..

– Тіла чи хвороби?

– А зараз це не одне і те ж? – впалий беззубий рот перекосила жалюгідна подоба усмішки. – Як же я хочу повернутися у своє тіло! Я так за ним скучила!..

– Його більше немає, люба. Ти ж знаєш. Вони вкрали його, пам'ятаєш? Але я знайду тобі нове тіло. Я кохаю тебе, Іванко.

Охоронця, що незворушно бовванів на тлі брудної стіни, майже зливаючись із нею, заледве не знудило. Ні, він був звиклий до всього, бо працював тут уже дванадцятий рік та й цього дивака бачив у стінах буцегарні не вперше. От уже п'ять років щотижня (зазвичай по вівторках) дивак приходив сюди на побачення, а його жінку виводили йому щоразу в іншій подібі – завжди у старих, поїдених часом та каліцтвами негодящих тілах. Якось привели в тілі розтатуйованого, хворого на рак легенів довічника, що кашляв, матюкався й плювався кров'ю. І йому також цей дивак зрештою зізнавався в коханні. Довбаний збоченець!

Отак розмірковуючи, охоронець супроводив «збоченця» на вихід, біля останнього турнікета, як завжди, пригостився від нього цигарчиною. Хай би там ким був цей дивак-збоченець, а палив він справді незлецькі цигарки. Охоронець уже давно втратив надію, що й собі коли-небудь почне щодня купувати такі ж. Він складав гроші. Складеного зазвичай ставало на те, аби раз на рік їздити на зустріч випускників до провінційного містечка, звідки охоронець був родом. До таких зустрічей він завжди готувався дуже ретельно. Брав напрокат лімузин у комплекті з мовчазним шофером, статусний костюм-трійку, що від нього зазвичай несло дорогими чоловічими парфумами (запатентований винахід-бонус від власника прокату костюмів) та орендував на кілька днів солідне доглянуте тіло, що нічим не скидалося на нього навіть у молодші роки. Так, нове тіло. А що? Далєбі, він може собі це дозволити. Він – заможна людина, чимало досяг у житті... На доказ брав із собою замовлені заздалегідь візитівки, де вказувалося, що він – виконавчий директор серйозної фірми-виробника елітних алкогольних напоїв, таку-сяку сувенірну продукцію (кілька пляшчин принагідно купленого елітного пійла) і вдавав із себе короля життя.

То було неймовірне відчуття! Ловити на собі заздрісні погляди однокласників. Обіцяти колишньому найкращому другові і його якось прилаштувати на роботу до серйозної фірми-виробника елітних алкогольних напоїв, а самому тішитися, що цього ніколи не буде. Поквапливо злягатися у темному непримітному кутку з розповнілою Кендес із паралельного класу – колись першою красунею школи і за сумісництвом – дружиною друга. Великодушно – і щоб усі бачили – розраховуватися кредиткою за бенкет.

Заради цих віртуозних «виходів у світ» він, власне, й жив. І розумів, що іншого життя ніколи не знатиме. Дружини він не мав, із дітьми теж наче не склалося, були тільки брудно-брунатні стіни буцегарні, з котрими належало зливатися-зростатися, холостяцькі вечори з пивом, фаст-фудом, телевізором і... оті зустрічі випускників. Докуривши до фільтра стріляну цигарчину, що пронизливо пахла кращим життям, охоронець сплюнув і повернувся на пост.

Розділ III

Клініка

1

На роботі Юрій з'явився близько опівдня. Він швидко вийшов із машини, хряснувши дверцятами, розгонисто рушив було до ліфтів, аж раптом зачув на підземній парковці дивні пахощі. Суміш солодких жіночих парфумів, підсохлої крові та заброджених екскрементів. Здивовано зупинився. На відміну від брутально-задушливої в'язниці, стерильні приміщення його клініки не передбачали взагалі ніяких запахів. Юрій знову пригнувся. Так і є – парфуми, кров та лайно.

Він обережно роззирнувся (окрім нього, на парковці не було жодної живої душі) і повільно рушив уздовж рівненько вишикуваних автівок, намагаючись упіймати джерело запаху. Пройшовся приміщенням один раз. Другий. Юрій повірити собі не міг – запаморочливі аромати линули від його завжди такого охайного, дбайливо вичищеного «шевроле». Він обійшов кохану машину з усіх боків, зазирнув під капот, під днище, досередини. Нічого. Лишався тільки багажник.

Йому стало недобре.

Що в багажнику? Де він був минулої ночі? І чому нічого не пам'ятає?... Затамувавши подих, Юрій одним різким рухом розчахнув клятий багажник.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.